

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

*S*LÆGT & DATA

Medlemsblad for DIS-Danmark

ÅRGANG 27 · Nr. 3 · 2012

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.slaegtogdata.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer:

opdateres af medlemmet selv via hjemmesiden.
Log ind og vælg MIN SIDE øverst til højre.
Læs evt. mere her:
www.slaegtogdata.dk/foreningen/adresseaendring-m.m

Redaktionen:

Kathrine Tobiasen, ansvarshavende redaktør
Korsagervej 13, 8940 Randers SV
Tlf. 41 28 65 30
tobiasen@dis-danmark.dk
Redaktionsmedlemmer:
Gitte Christensen og Henning Karlbjerg
Korrektur:
Gitte Hovedskov Hansen og Kirsten Sanders.

Redaktionen kan kontaktes via hjemmesiden:
Foreningen / Bladet Slægt og Data,
Kontakt redaktionen.

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center ApS, tlf. 66 12 10 30
Trykplag: 8.200 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.
Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.
Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.
Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse, ligesom redaktionen skal have tilsendt en kopi.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:

1. november 2012
1. februar 2013
1. maj 2013
1. august 2013

Udkommer:

December 2012
Marts 2013
Juni 2013
September 2013

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Årskontingent: 200 kr.

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 3 – september 2012

- 3 Digitalisering er ikke 'bare lige' ...
- 7 Som du spørger, får du svar – interviewets svære kunst
- 10 DIS-Bibliotek
- 12 DIS-Wiki – et leksikon på nettet
- 14 Slægtsforskning i Danmark
- 16 På arkiv i Flensborg
- 17 Småårsfolk i Nordjylland - Historier fra min slægtsforskning
- 20 Dropbox - sikkerhedskopier på nettet
- 22 Behandling af gamle billeder med Photoshop Elements
- 26 Hvad lægdsrullen afslørede ...
En kriminalhistorie fra Midt- og Vestjylland – 1840
- 29 Kalender
- 31 DIS-Danmarks bestyrelse
- 32 Slægtshistorier i Forum

Links i artiklerne

De links, der står i artiklerne i dette nummer, er også lagt på hjemmesiden:
<http://www.slaegtogdata.dk/andet/links/slaegt-og-data-artikler>

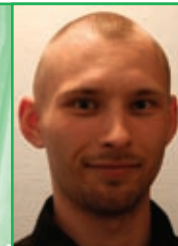

Forsidefoto

Sankt Nikolai kirke i Flensborgs gamle bymidte, i hvis kirkebøger en del danske slægtsforskere vil komme ud for at søge dåb, vielser og begravelser.
Læs mere om at gå på arkiv i Flensborg i artiklen s. 20.
Foto: Kathrine Tobiasen

Digitalisering er ikke 'bare lige' ...

Af **Kenneth Konrad Knudsen**
Lauravej 3, 1. th.
2500 Valby
Tlf. 26 39 29 27
geneablog@kilokilokilo.dk
Web: geneablog.kilokilokilo.dk

Engang var slægtsforskning en hobby, der var forbeholdt pensionister med god tid til arkivbesøg. Men da Statens Arkiver for 10 år siden begyndte at digitalisere kirkebøger og folketællinger på Arkivalieronline (AO), blev jagten på forfædre pludselig en sport for alle med computer og internetforbindelse. Slægtsforskningen kan ske fra sofaen, og vi slipper for at bruge timevis på transport og ekspeditionstider. Der er ingen tvivl om, at AO radikalt har ændret den måde, der slægtsforskes på i Danmark.

I starten af juli besøgte jeg Statens Arkivers Filmingscenter på landsarkivet i Viborg og fik en snak med arkivleder Jesper Thomassen. Det er ham, der står i spidsen for de 11 medarbejdere, som har det daglige arbejde med at scanne arkivalierne og gøre dem klar til AO.

Nye arkivalier og omscanninger

De fleste af bladets læsere har nok allerede bemærket, at AO siden sidste efterår har haft voksevækst. I tillæg til de velkendte kirkebøger og folketællinger er siden nemlig blevet udvidet med blandt andet skifteprotokoller, tingbøger og borgerlige vielser.

“Det er højt prioriteret hos Statens Arkiver at få flere arkivalier på nettet. Derfor kan vi også forvente, at der i fremtiden kommer flere typer arkivalier på AO,” siger Jes-

per Thomassen. Han fortæller, at der p.t. arbejdes på at få matriklen fra 1600-tallet lagt online.

Samtidig er Filmingscentret netop nu i gang med at omscane nogle af folketællingerne til gråtoner i stedet for det hidtidige sort/hvid-format, som ikke ligefrem gør de snørklede håndskrifter nemmere at tyde.

“Det er problematisk, at der ligger arkivalier på Arkivalieronline, som i værste tilfælde er ulæselige,” siger Jesper Thomassen om en af årsagerne til, at man nu bruger ressourcer på at omscane folketællinger og kirkebøger fra før 1892. Dog skal brugerne af AO ikke forvente, at alt fremover kommer til at stå knivskarpt, bare fordi det bliver i gråtoner.

“Der er nogle ting, som selvfølgelig aldrig bliver gode. For hvis den originale kirkebog fx har vandskade eller svamp, så er der grænser for, hvor god scanningen kan blive,” siger Jesper Thomassen.

Men operatørerne, som medarbejderne ved scannerne kaldes, skal nu ikke have skyld for at opgive for hurtigt. Ofte scanner de kirkebogsider både tre og fire gange, hvis de ikke er tilfredse med kvaliteten af den digitale kopi.

Scanning af kirkebøger

Ved siden af landsarkivets hovedbygning ligger et gam-

Brian Jessen står ved en af de over to meter høje bogscannere, mens Jesper Thomassen ser på. Scanneren var egentlig tiltænkt en plads i landsarkivets hovedbygning, men da den blev leveret samlet, var det umuligt at kringle den gennem landsarkivets snævre gange, så nu står den i stedet i det gamle ridehus. Ud over bogscannerne råder Filmingscentret over en dokumentscanner, en rullefilmsscanner og en rulle-scanner, der scanner landkort på nogenlunde samme måde, som når man ruller sengetøj.

En kirkebog ligger i bogscanneren, klar til at blive digitaliseret. Man fornemmer det sorte karton, som stikkes ind for at give scanningen et pænere resultat. Ved et tryk på en knap sænkes glaspladen, og et kamera affotograferer opslaget. Resultatet kan straks kvalitetstjekkes på skærmen ved siden af.

Det er Herdis Jensen, der har det forkromede overblik i Statens Arkivers Filmingcenter. Det er blandt andet hende, der står for at udsende og indsamle usb-nøgler til cpr-tjek, og det er hende, der sætter operatørerne i sving med at scanne arkivalier. Her er Herdis Jensen i gang med at rette fejl på Arkivalieronline, som brugere har anmeldt.

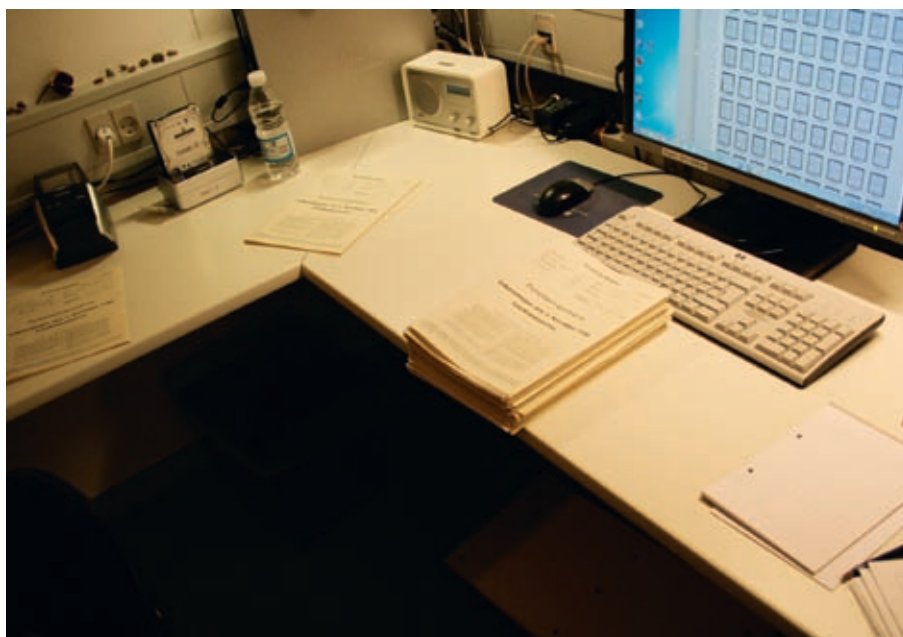
melt ridehus, som først og fremmest er opbevaringsplads for de nørrejske kirkebøger. I den fjerneste ende er der indrettet et lokale med to bogscannere, som scanner kirkebøger på fuld tid. Her giver it-medarbejder Brian Jessen en demonstration af, hvordan scanningen af kirkebøgerne foregår i praksis. Processen er ikke så kompliceret, men den er mere omstændelig, end man måske regner med, når man sidder hjemme bag computeren og klikker rundt i kirkebøgerne.

Først tager operatøren kirkebogen, lægger den på en plade i scanneren og slår op på den side, der skal scannes. Så lægges sort karton bag de to øverste sider, hvilket gør det lidt nemmere at klippe billedet til bagefter og samtidig er med til at sikre, at skriften på bagsiden ikke træder så tydeligt igennem. Herefter trykker operatøren på en knap, som først sænker en glasplade over kirkebogen, så

den holdes fast, og derefter tager et billede af opslaget. Billedet kan straks ses på en computerskærm ved siden af scanneren, hvor operatøren kan kontrollere kvaliteten af scanningen. Forskelligartet blæk og skrift kræver forskellige indstillinger, for at scanningen får den bedste mulige kvalitet. Når kirkebogsføreren fx har skiftet fyldepen midt i det hele, så sker det, at operatøren scanner den samme side tre-fire gange med lidt forskellige lysforhold for til sidst at vælge den scanning, hvor hele siden samlet set har den bedste kvalitet.

Når operatøren er tilfreds med resultatet, løftes glaspladen, kartonen fjernes, der bladres om på næste side, og processen fortsætter.

Selvom det er en omstændelig proces, og selvom man ofte på DIS-Forum kan læse om brugeres frustrationer over langsommeligheden på AO, så går det faktisk tjept.

Her er et kig ind til en af operatørerne, som ikke lige er i gang med kirkebøgerne. På skærmen kvalitetstjekkes en scanning, som er foregået på rullefilm-scanneren uden for billedet. Papirbun-kerne er fra folketællingen fra 1940. Arkene er tredelt ligesom en turistbrochure, og i 1940 valgte man at folde arkene med bagsiden opad. Men da det er forsiden, der er interessant, skal operatørerne have fat i hvert eneste af de over en million folketællingsark, åbne det og folde det igen, så forsiden vender opad, før de kan scannes. Endnu et eksempel på, at digitalisering ikke er noget, man 'bare lige' gør. Vi må håbe, de bliver færdige inden 2015, når FT-1940 må offentliggøres.

Arkivalieronline lå oprindeligt på servere her i Filmingcentrets serverrum. Men efterhånden som interessen for de digitale kirkebøger og folketællinger steg, blev det nødvendigt at flytte serverparken til København. Det var ganske enkelt ikke muligt at få en internetforbindelse til Viborg, som var hurtig nok. I dag står AO's servere på Rigsarkivet og er koblet på Forskningsnettet. Det er en superhurtig internetforbindelse, som blandt andet landets universiteter benytter.

De to bogscannere producerer tæt på 350.000 billedfiler om året.

DIS-samarbejde om cpr-tjek

Noget, der de seneste år har været med til at forsinke kirkebøgernes offentliggørelse på nettet, er cpr-numre, som nogle kirkebogsførere i strid med alle regler har skrevet ind i kirkebøgerne. Cpr-numre er personfølsomme oplysninger og har skullet fjernes fra scanningerne, før kirkebøgerne kunne gøres tilgængelige på AO.

Digitaliseringen af arkivalierne ville have været forsinket i årevis, hvis Statens Arkivers personale selv skulle finde og fjerne de mange cpr-numre. Men DIS-Danmark trådte til, og Statens Arkiver indvilligede i, at frivillige DIS-medlemmer kunne overtage tjansen med at finde cpr-numrene. Samarbejdet foregår i praksis sådan, at Filmingcen-

tret samler en stribe digitaliserede kirkebøger på usb-nøgler, som sendes til de frivillige til gennemsyn. Og de frivillige er som regel lynhurtige. Det er sket, at Filmingcentret har udsendt usb-nøgler om fredagen, som er kommet retur om mandagen.

“Vi er meget glade for samarbejdet. Det er en stor hjælp og noget af det, der gør, at digitaliseringen kan lade sig gøre,” siger Jesper Thomassen.

Måske er det fordi, de frivillige cpr-tjekkere selv er så hurtige, at Filmingcentret får mange henvendelser fra dem, fordi de ikke kan forstå, at kirkebøgerne på den usb-nøgle, de tjekkede og returnerede tre dage tidligere, endnu ikke er kommet på AO.

Men det skyldes, at de frivilliges cpr-tjek kun er en lille del af processen med at få fortidens unoder streget ud. Selvom det hele allerede er digitaliseret og i princippet

kan lægges på nettet med et par museklik, så er det ikke 'bare sådan lige' at få kirkebøgerne på nettet.

Når operatørerne scanner kirkebøgerne, holder de også øje med cpr-numre, men uden at det er et grundigt eftersyn. Hvis operatørerne ser et cpr-nummer, laver de en markering i et program, der er lavet til formålet. Herefter samles de scannede kirkebøger i klumper og kopieres til usb-nøgler, som sendes til de frivillige. De frivillige laver et grundigere eftersyn og laver tilsvarende en markering, når de finder et cpr-nummer.

Hvis der er uoverensstemmelser mellem første og andet tjek – som regel fordi den ene har fundet et cpr-nummer, som den anden ikke har fundet – så kontrolleres kirkebogen en tredje gang af en medarbejder ved Statens Arkiver. Herefter tager en fjerde medarbejder over, som med et simpelt billedbehandlingsprogram laver en sort bjælke over cpr-numrene. Så overtager en femte medarbejder, som sørger for, at alle billedfilerne får et filformat og en billedstørrelse, der egner sig til nettet. Og først da er kirkebøgerne klar til at komme på AO.

Selvom der kan være cpr-fri kirkebøger på en usb-nøgle, så publiceres de først, når alle cpr-numre på hele usb-nøglen er fjernet. Det vil være for tidskrævende at skulle pille enkelte kirkebøger ud og publicere dem én ad gangen.

“Vi vurderer, at det er i alles interesse, at vi får mest muligt ud hurtigst muligt,” siger Jesper Thomassen.

Fremtiden

De gode erfaringer med at have frivillige til finde cpr-numre har blandt andet ført til, at en medarbejder ved Statens Arkiver for nyligt har fået til opgave at se på, hvordan frivillige kan inddrages i arbejdet med at digitalisere arkivalierne.

I fremtiden er der også forventninger om, at brugere af Arkivalieronline vil kunne indekser arkivalierne, hvilket DIS-medlemmer har efterlyst i mange år. It-medarbejder Brian Jessen forklarer, at det indtil videre har været hensynet til sikkerheden omkring Statens Arkivers it-systemer, som har været stopklodsens i forhold til at åbne for indeksering.

“Der er mange ting, især omkring sikkerheden, som skal være på plads, før frivillige kan få lov at skrive i databaser på vores servere. Der er mange måder, det kan ske på, men det skal tænkes igennem først,” siger Brian Jessen. Han fortæller samtidig, at det er noget, der arbejdes på allerede nu.

Desuden kan brugerne snart vinke farvel til de velkendte orange og hvide farver på AO, for inden for en overskuelig fremtid vil siden blive lavet helt om.

“Designmæssigt kommer det til at få samme udtryk som resten af Statens Arkivers websites. Derudover er der planer om en forbindelse til Daisy, så der kommer et samspil derimellem. Det er også her, der er tale om, at brugerne selv kan være med til at indekser. Og så bliver billedfremviseren uafhængig af Java,” siger Jesper Thomassen.

Det berygtede Java har gennem årene givet anledning til dybe panderynker hos såvel AO's brugere som Filmingscentrets medarbejdere. Indtil videre er Java nødvendigt for at kunne vise kirkebøger og folketællinger i billedformatet TIFF. En af årsagerne til, at de ældste kirkebøger og folketællinger skal omscannes, er også, at man i processen kan lægge dem på AO i formatet JPEG, som ikke kræver Java for at kunne vises på skærmen.

“Omscanningen af folketællingerne handler ikke kun om kvaliteten, men også om at det er nødvendigt, for at vi kan bruge en ny billedfremviser,” siger Jesper Thomassen.

Kirkebøger nyere end 1892 er allerede i formatet JPEG.

Som nævnt, kan vi også forvente i fremtiden at se flere typer arkivalier på AO, ligesom tingbøgerne, de borgerlige viselser osv., der allerede er på fra Sjælland, skal udvides til at omfatte resten af landet. Til gengæld er det slut med nye kirkebøger efter 1960 (1969 for dødsfald). For nogle år siden begyndte man at registrere de kirkelige begivenheder elektronisk i stedet for at indskrive dem i kirkebøgerne. Samtidig påbegyndte man arbejdet med at indtaste ældre kirkebøger fra 1961 og frem. Derfor vil vi ikke komme til at opleve digitaliserede kirkebøger på AO, som er nyere end 1960.

Støt stigende besøgstal

Da Statens Arkiver for ti år siden lancerede AO, havde man de første dage omkring 1.500-2.000 brugere. Siden er besøgstallet vokset støt og konstant, og sidste vinter havde AO 7-8.000 besøgende dagligt. Den kommende vinter (vinteren er højsæsonen for slægtsforskning) ventes besøgstallet at være endnu højere, fordi udbuddet af arkivalier er blevet større i mellemtiden.

Tre millioner til digitalisering

Arbejdet med at digitalisere arkivalier til Arkivalieronline er det, som Statens Arkivers Filmingscenter bruger flest ressourcer på. Men Filmingscentret står også for at konserverings-scane arkivalier, som er meget slidte. Tidligere foregik kopieringen på mikrokort og filmruller, men i de senere år er kopieringen foregået rent digitalt. Det samlede budget til digitalisering er på knap tre millioner kroner om året.

Som du spørger, får du svar – interviewets svære kunst

Af Gitte Christensen
Rebæk Søpark 3, 622
2650 Hvidovre
tlf. 36 44 97 47
gsc@ofir.dk

En af grundsætningerne inden for slægtsforskning er, at man skal spørge de gamle i familien, før det er for sent. Før Arkivalieronline lagde kirkebøger ud efter 1891, var det ofte en forudsætning for at komme i gang med slægtsforskning, at man kunne spørge sine forældre, bedsteforældre eller deres søskende om navne, steder og tidspunkter for livets store begivenheder for familiemedlemmer, som var døde, og derfor ikke kunne spørges.

Der er stadig en del kirkebøger, som ikke er lagt på nettet frem til 1960, men der kommer nye kirkebøger på Arkivalieronline i en lind strøm, så det er et spørgsmål om tid, før de alle ligger der. Med det er jo ikke kun fakta, man kan være interesseret i. Ofte er det spændene at høre, hvordan dagligdagen foregik, og hvordan højtiderne blev fejret. Hvor nutidens børn har adskillige julekalendere, havde nogle måske tidligere kun en enkelt papkalender, som blev gemt og brugt flere år i træk. Derfor måtte man endelig ikke rive lågerne af.

Er det nødvendigt at lave interviews?

Hvis du allerede ved det, som du gerne vil vide, er der ingen grund til at interviewe dine familiemedlemmer. Kan du ikke bare læse dig til det, som du gerne vil vide? Ikke nødvendigvis. Du kan læse referater i avisen, men du får aldrig at vide, hvordan man i din familie oplevede mordet på manden i Vestergade, hvis du ikke spørger.

Du kan ikke engang tage en pålidelig kilde som Danmarks Statistik som garant for, hvordan den almindelige dansker er. I 2012 beskrives gennemsnitsdanskere som Anne og Jens Jensen. Hun er 41,6 år gammel, mens han er lidt yngre med sine 39,6 år. De har to børn og deres årlige indtægt er på 845.400 kroner. De bor i ejerbolig, holder oftest ferie i Spanien og låner seks bøger om året på biblioteket (www.dst.dk/da/Statistik/emner/gennemsnitsdanskere). Det er helt op til dig at vurdere, hvor godt du passer på den beskrivelse, og hvor mange du kender, som passer på beskrivelsen.

Hvordan stiller du spørgsmål?

Spørgsmål kan stilles på mange måder:

Direkte spørgsmål som "hvad spiste du til morgenmad, da du var barn?" og "hvad var dit yndlingsfag" er spørgsmål uden bagtanker, som du kan følge op på med supplerende spørgsmål. Spiste interviewpersonen havregryn til morgenmad, kan du spørge om det var alle ugens syv dage; måske spiste man havregrød om vinteren eller no-

get andet i weekenden. Hvis yndlingsfaget var matematik, kan du spørge, om interviewpersonen altid har været glad for tal.

Udvidende spørgsmål som "hvordan foregik måltiderne" og "hvordan foregik en skoledag" lægger op til, at interviewpersonen svarer længere og mere reflekterende på spørgsmålene. Ofte vil det være naturligt, at begynde interviewet med nogle åbne spørgsmål, så interviewpersonen kan tale sig lidt varm og få tankerne lidt tilbage i tiden, før du stiller udvidende spørgsmål.

Afgrænsende spørgsmål som "kunne du lide maden" og "kunne du lide at gå i skole" er spørgsmål, som kun kan besvares med ja eller nej. De bør kun benyttes i begrænset omfang. Spørgsmålene kan være relevante, men det betyder også, at du skal stille rigtig mange spørgsmål, hvis din interviewperson ikke af sig selv begynder at udbyde sine svar på spørgsmålene.

Lukkede spørgsmål som "er du holdt op med at drikke" er spørgsmål, som man reelt ikke kan besvare, uden at stille sig selv i et dårligt lys. Svarer man ja, indikerer man, at du tidligere har haft et problem. Svarer man nej, har man stadig et problem. (Stahlschmidt og Knoop (s. 100) definerer afgrænsende spørgsmål som spørgsmål, man svarer ja eller nej til. Lukkede spørgsmål betragter de som et spørgsmål, som man reelt ikke kan svare på, uden at man kommer til at stå i et negativt lys).

Udfordrende spørgsmål som "hvordan kan vi i fremtiden sikre os ..." og "hvad er forskellen på at være barn i

3 GODE RÅD

1. Forbered dig hjemmefra.
Beslut dig for, hvad du gerne vil vide og hav nogle spørgsmål parat.
2. Giv plads til tavshed.
Giv tid til at tænke tilbage.
3. Lav en god efterbehandling.
Renskriv interview'et og evaluer det med din interviewperson.
Med et "Tak for hjælpen" kommer man langt.

På hjemmesiden På sporet af slægten, www.landsarkivetkbh.dk/genealogi, kan du finde en liste med forslag til interviewspørgsmål.

1930'erne og i dag" giver mulighed for at få nogle nuancer og perspektiver, som vedrører netop jeres familie.

Ledende spørgsmål som "lærte børn ikke meget mere i skolen, da du var barn" bør du undgå, for du vil sandsynligvis få bekræftet det, som du spørger om. Er det et spørgsmål, du gerne vil have belyst, kan du ændre det til et udfordrende spørgsmål, så det eksempelvis kommer til at lyde: "Hvordan synes du, at folkeskolen har ændret sig i forhold til, da du gik i skole".

Retoriske spørgsmål som "er det ikke rigtigt, at..." bør du undgå, da du, som ved de ledende spørgsmål, sandsynligvis vil få bekræftet det, som du spørger om.

Huskereglen, når du skal stille spørgsmål: Spørgsmål, som begynder med hvem, hvad, hvor, hvordan, hvorfor er gode, for de lægger op til, at interviewpersonen svarer længere end med ja og nej.

Interviewguide

Lav på forhånd en liste med spørgsmål, du gerne vil have besvaret. Nogle mennesker har nemt ved at fortælle af sig selv, mens andre har behov for at få stillet nogle spørgsmål for at få fortalt om det emne, som interesserer dig. Du kan have glæde af at formulere nogle spørgsmål på forhånd, så du er sikker på, at du får besvaret de vigtigste spørgsmål. Det hedder en interviewguide.

Hvad kan du spørge om?

Måske er der noget konkret, som du gerne vil vide? "Hvordan var din farfar", "hvorfor flyttede moster Mona til den anden ende af landet", eller hvad du undrer dig over i din familie.

Du kan spørge ind til de dagligdags ting. Hvornår Ståning blev statsminister eller mørklægningsgardiner blev påbudt, kan du slå op, så det bør ikke være blandt dine hovedspørgsmål. Sidder du under interviewet, og det er naturligt at spørge, kan du jo stille spørgsmålet. Spørg i stedet, hvordan man fik dagligdagen til at fungere. Hvordan gjorde man eksempelvis med et nyfødt barn uden barselsorlov? "Havde man barselsorlov dengang?" og "hvor lang barselsorlov havde man dengang?" er relevante spørgsmål at stille. Kun få af Slægt & Datas læsere har haft 52 ugers orlov, som man har pr. barn i dag. Hvordan fejrede I fødselsdag, påske, pinse osv. i lige præcis jeres familie? Var jeres traditioner anderledes end naboens?

Du kan også stille spørgsmål til tiden. Var de store begivenheder udelukkende noget, som man læste om i avisen eller hørte om i radioen, eller havde det også indflydelse i interviewpersonens tanker og dagligdag?

I 1950'erne var der frygt for atomsprængninger og spændinger mellem øst og vest, som satte sit præg på danske aviser. Hvordan oplevede din interviewperson det? Var det noget, man tænkte over til daglig?

Hvordan boede man, og hvordan indrettede man sig? Flyttede man i nybyggeri i 1960'erne og 1970'erne? Nye lejligheder i storbyerne og parcelhuse blev hvermandseje.

Havde de to oliekrise indflydelse på hverdagen?

Bomber, som sprængtes i København i første halvdel af 1980'erne, hvordan forholdt man sig til det? Spanske ETA, Tyske RAF og irske IRA skabte uro i Europa, og flykapringer var ikke et særsyn. Var det noget man bekymrede sig for? Og var det anderledes end tiden efter 11. september 2001?

Vil du have inspiration til den slags spørgsmål, er adgang til aviser eller årbøger en god idé. Man får en god fornemmelse af, hvordan tiden var, og hvad der optog redaktørerne. Tro mig, der er mange ting, man kan have glemt. Her kan det være en god idé med kopier af sider, fordi det er med til at friske hukommelsen op hos interviewpersonen. I øvrigt er fotografier også en god måde at støtte hukommelsen.

Vil du gerne have inspiration til spørgsmål, du kan stille, kan du downloade en liste med spørgsmål på denne hjemmeside: www.landsarkivetkbh.dk/genealogi/download. Klik på Huskeliste til interviews og erindringer.

Under interviewet

Find et tidspunkt, som passer godt for både dig og din interviewperson. Der er jo ingen grund til at blive forstyrret, hvis I kan undgå det.

Medbring eksempelvis frugt, kage eller blomster og forsøg at skabe en god stemning. Forsøg at få interviewet til at foregå som en samtale. De fleste vil føle sig mere trygge ved en samtale end et interview. Dog skal du tale så lidt som muligt, du skal derimod stille spørgsmål, som får din interviewperson til at give lange svar.

Stil uddybende spørgsmål, uden at bore i noget, som din interviewperson tydeligvis ikke har lyst til at tale om.

Vil jeg spørge sådan?	Spørgsmålstype	Eksempel
✓	Direkte spørgsmål	Hvad spiste du til morgenmad, da du var bamt?
✓	Udvidende spørgsmål	Hvordan foregik måltiderne?
✓	Afgænsende spørgsmål	Kunne I lide maden? Spørgsmål der besvares med ja/nej, bør kun benyttes i begrænset omfang.
✗	Lukkede spørgsmål	Er du holdt op med at drikke? (Svaret man ja, indikerer man, at man tidligere har haft et problem. Svaret man nej, indikerer man, at man har et problem!)
✓	Udfordrende spørgsmål	Hvordan kan vi for fremtiden sikre os ...?
✗	Ledende spørgsmål	Synes du ikke, at afgang var lettere, da du var bamt?
✗	Retoriske spørgsmål	Er det ikke rigtig, at ...

Første kolonne viser, hvilke spørgsmålstyper du bør lægge vægt på, når du laver interviews.

Dermed ikke sagt, at du ikke må stille spørgsmål til livets sorger, måske vil interviewpersonen gerne fortælle.

Vær ikke bange for tavshed under interviewet. Du får de bedste svar, hvis du giver tid til, at din interviewperson kan tænke sig om.

Interviewerens rolle

Som interviewer skal du vide så meget som muligt om det, du vil spørge din interviewperson om. Lad dog være med at være bedrevidende over for den, som du interviewer. Husk at du taler med interviewpersonen, fordi du vil vide, hvad vedkommende har oplevet, og hvordan forskellige episoder er oplevet.

Stil klare, enkle og korte spørgsmål. Tal tydeligt og forståeligt. Vær afslappet og giv interviewpersonen tid til at tale færdigt, og lad vedkommende gå frem i sit eget tænke- og talesprog. Og følg op på det, som interviewpersonen lægger vægt på. Vurdér undervejs, om du får informationer, som du kan bruge, eller om du skal styre interviewet tilbage til dine forberedte spørgsmål.

Ulemper ved interviews

Du skal være opmærksom på, at hukommelsen ikke er lige god hos alle. Det har ikke nødvendigvis noget med alder at gøre, men man husker bedst ting, som interesserer én. Det er nemmere at huske følelser end fakta. Så tjek de fakta, du kan. Omtaler din interviewperson sin søster Marens konfirmation i 1927, så undersøg om det rent faktisk var i 1927 og ikke i 1928, hun blev konfirmeret. Det er længe siden, og man kan jo huske forkert.

Hukommelse skal nogle gange hjælpes på vej. Det betyder ikke, at du skal stille ledende spørgsmål. Har du mulighed for det, kan det være hensigtsmæssigt at besøge din interviewperson ad flere omgang. Du skal ikke stille de samme spørgsmål igen, men måske har din interviewperson tænkt videre over dét, som I talte om, og kan komme med rettelser til dét. Du kan evt. skrive et referat af interviewet og spørge, om du har forstået det rigtigt, og om interviewpersonen har tilføjelser.

Fotografier er en måde at hjælpe hukommelsen på vej. Det kan være der, hvor man får at vide, at søster Ellens

lange hår altid var så besværligt at rede ud, fordi der var så mange krøller i håret, eller at bror Peter legede ovre ved ribsbusken, hvor han havde en "stald", hvor køerne var de store sten, de helt små sten var høns, mens sten med hul i var heste. De små detaljer, som man ikke har som paratviden 50-70 år senere, kan være det mest interessante.

Hvordan fastholdes interviewet?

Der er flere måder at fastholde de svar, som du får. Den enkleste måde er at skrive svarene ned. Vil du være sikker på at få alle nuancer med, bør du optage interviewet; enten kun lyden eller både lyd og billede. Senere vil du være glad for, at du kan genhøre og gense din interviewperson. Det er interessant at høre, hvordan interviewpersonen udtrykker sig, hvordan ordvalget er, taler vedkommende med accent, hvordan er kropssproget osv.

Der er flere måder at optage interviewet på: diktafon, mobiltelefon, video, webcam. Vælg det, som passer dig bedst.

Øv dig på forhånd i at benytte de tekniske remedier, du vælger, så du ved, hvordan de skal bruges; din interviewperson bliver måske nervøs eller irriteret over at skulle vente på, at du får alt til at virke, eller du risikerer at komme hjem, uden, at noget er blevet optaget, og det er der jo ingen grund til, når du kunne have øvet dig på forhånd.

Når du efterfølgende laver en afskrift af interviewet på baggrund af de optagelser, du har lavet, finder du ud af, hvor vigtigt det er, at lydoptagelsen er af en god kvalitet. Du vil opdage, hvis du har stillet uklare spørgsmål, som interviewpersonen ikke forstår, og ved at lytte nøje efter, hvad der bliver sagt, vil du lægge mærke til, at stemmen, pauser og suk er tegn på, at et emne er vigtigt og muligvis også for følsomt at følge op på.

Afslutning

Det er interviewerens ansvar, at det bliver et godt interview, for hvis det ikke bliver godt, skyldes det, at intervieweren ikke er tilstrækkeligt forberedt. Husk efter interviewet at takke for jeres samtale. Personen, du har talt med, har trods alt givet dig noget af sin tid og har hjulpet dig med informationer, som du ikke har kunnet få på anden vis.

Litteratur benyttet i artiklen:

- Steinar Kvale og Svend Brinkmann: Interview – Introduktion til et håndværk. Hans Reitzels Forlag, 2009. (dk5=30.01)
- Anders Stahlschmidt og Peter Knoop Christensen: Spørgeteknik. København: Børsens Forlag, 2007. (dk5=30.1)
- Kurt Strand: Interview for journalister – Spørgeteknik, skarpvinkling og struktur. København: DR Multimedie, 2004. (dk5=07.1)
- Kurt Strand: Spørg bedre – Interview og interviewteknik i radio og tv. København: DR Multimedie, 1998. (dk5=07.1)

DIS-Bibliotek

Arne Christiansen

Langelinie 34 C

5230 Odense M

Tlf. 66 13 31 34

christiansen@dis-danmark.dk

DIS-Bibliotek er et nyt tiltag i foreningen, muliggjort ved en meget stor boggave fra Statens Arkivers bibliotek på Jagtvej i København. Biblioteket vil i første omgang alene blive udformet som et virtuelt bibliotek for bøger uden copyright.

Som det formentlig er alle læsere bekendt, er Landsarkivet på Jagtvej i København lukket, og arkivalier og personale flyttet sammen med Rigsarkivet. I den forbindelse er læsesalene slået sammen, således at det nu er Rigsarkivets læsesal med tilhørende selvbetjenings-, nær- og fjernmagasiner, der fortsætter. I forbindelse med flytningen har man også sammenlagt håndbogsbiblioteket, der fandtes på læsesalen samt på kontorgangen, med den tilsvarende samling på Rigsarkivet. Dog ikke i sin helhed, idet der var mange dubletter, ligesom pladsen på Rigsarkivets læsesal er begrænset. Efter flytningen af de bøger, som Statens Arkiver ønskede at bevare, var der en ganske stor samling tilbage.

Hurtig aftale

Den 20. juni 2012 blev DIS-Danmark spurgt, om vi ville være interesserede i at overtage papirkopier af nogle navneregistre til retsbetjentenes skifteprotokoller på Sjælland, ca. 5 hyldemeter? Hvis vi ikke var interesserede, ville de blive makuleret. Efter en hurtig runde via mails meldte vi positivt tilbage, og i løbet af et par dage var der

Et tilfældigt udsnit af bøgerne

en aftale i hus, men det var faktisk en aftale, der tillige omfattede alle de bøger fra resterne af biblioteket, vi ville have! Poul Wachmann blev udpeget til tovholder på projektet.

Ugen efter gik vi i gang med at pakke og registrere bøgerne, efter at de alle var stemplet ud af Statens Arkivers beholdning.

650 flyttekasser

Opgaven udviklede sig over tiden yderligere, idet foreningen også overtog store dele af mikrofilmlæsesalens læsere og mikrokort.

I alt har bestyrelsesmedlemmer i DIS-Danmark, DIS-Sokkelund og DIS-København Nord pakket 650 små flyttekasser, fyldt til randen med spændende materiale. Hvor spændende ved vi ikke præcist, for der var ikke tid til at gennemgå materialet eller at registrere det. Indtil nu er der brugt ca. 400 arbejdstimer på projektet, men rigtig mange flere timer resterer.

Efter pakningen er materialet læsset på paller og kørt på pallelager i Avedøre.

Hvad og hvor?

Hvad gør vi så ved denne store samling? En mulighed ville være at leje et stort lokale med plads til ca. 600 reolmeter bøger, men det rejser så det næste spørgsmål, nemlig hvor skal det ligge, for at medlemmerne får glæde af det? Det vil man kunne diskutere længe.

I første omgang har bestyrelsen besluttet at gøre så meget som muligt af materialet tilgængeligt på internettet. Der er nogle ophavsretslige problemer, der skal afkla-

Et billede af en lille del af kasserne efter pakning

Der holdes en pause i arbejdet. Fra venstre Kirsten Andersen, Poul Wachmann og Peter Wodskou

Bøgerne stemples ud af Landsarkivets bibliotek og pakkes. Fra venstre Kirsten Andersen, Poul Wachmann, Knud Haaning Andersen og Jørgen Kristensen

res i den forbindelse, og hjælp hertil vil være meget velkommen.

Hjælp fra medlemmerne

For at kunne løse denne meget store opgave med vurdering, registrering og digitalisering af materialet får vi brug for flittige medlemmers hjælp. Foreningen vil leje et mindre lokale, hvor man kan modtage 4-6 paller af gangen, svarende til omkring 100 flyttekasser. I dette lokale deles materialet i tre kategorier:

1. Bøger, der ikke har nogen slægts- eller egnshistorisk relevans
2. Relevante bøger, der ikke skal bevares efter skanning
3. Relevante bøger, der skal bevares efter skanning

I lokalerne opstilles et par halvprofessionelle skannere med arkfødere og dupleksfunktion. Desuden opstilles et par pc'er med programmel for OCR-behandling af de skannede pdf-dokumenter, således at disse bliver søgbare. Endelig et apparat, der kan skære ryggen af bøgerne i kategori 2.

Registrering og skanning

Bøger i kategori 1 registreres på en liste, der offentliggøres på foreningens hjemmeside, hvor medlemmerne i en kortere periode kan bede om at få dem tilsendt mod betaling af pakning og porto.

Bøger i kategori 2 registreres, skannes og kasseres.

Bøger i kategori 3 registreres, skannes og pakkes igen for senere opstilling i et bibliotekslokale. Der er endnu ikke truffet beslutning om, hvilket udstyr der vil være relevant til formålet, men en egentlig bogskanner ville måske være en mulighed.

Skanningsværksteder

Det første skanningslokale påregnes oprettet i det stor-københavnske område, men efter indhentning af erfaringer med arbejdsprocessen og udstyret er det meningen at oprette flere skanningsværksteder. Opgaven er jo ganske stor.

Når alle kasser er tømte, er skannerne formentlig slidt op, men ellers kunne man jo drømme om at indrette en varevogn på hvide plader med et par arbejdspladser i varerummet, med henblik på at besøge lokalarkiver rundt om i landet og digitalisere interessante dele af deres samlinger.

Flittige hænder søges

Som det fremgår af ovenstående, får vi brug for flittige hænder til opgaven, der påregnes at strække sig over flere år. Interesserede medlemmer kan melde sig til Poul Wachmann på wachmann@dis-danmark.dk.

Herfra skal der endvidere rettes en stor tak til Statens Arkiver, der med denne gave har muliggjort oprettelsen af DIS-Bibliotek. Endvidere tak til Peter Wodskou og diverse arkivmedarbejdere for assistance i forbindelse med pakningen.

DIS-Wiki

– et leksikon på nettet

Af Inger Buchard
Slotsvangen 6
6800 Varde
i.buchard@mail.dk

Hvad er DIS-Wiki?

Ordet Wiki er hentet fra Wikipedia (www.wikipedia.org), et stort leksikon på nettet, som findes i mange nationale udgaver. Den danske har adressen da.wikipedia.org. Det smarte ved Wikipedia-ideen er, at alle, der er eksperter på et eller andet område, kan bidrage med deres viden. De får simpelthen et login til siden og kan herefter gå ind og skrive nye artikler eller redigere i eksisterende.

DIS-Wiki er et sådant leksikon, der koncentrerer sig om slægtsforskningsemner.

Endnu et slægtsforskningsleksikon?

Der findes allerede mange gode opslagsbøger om slægtsforskning, både på papir og på internettet. Hvorfor så også et DIS-Wiki? Fordi der i DIS-universet gennem årene er blevet præsenteret så megen viden, at det ville være fornuftigt at samle den i korte præsentationer i DIS' eget Wiki. Det vil her være nemt at finde de oplysninger, man lige står og mangler.

Ligesom Wikipedia skrives DIS-Wiki af brugerne. Materialet hentes bl.a. fra

- tematråde i DIS-Forum
- artikler i Slægt & Data
- brugernes egen specialviden.

Hvad kan man finde i DIS-Wiki?

For øjeblikket er der 444 artikler om centrale emner i en slægtsforskningers praksis. En oversigt over alle emner i alfa-

betisk orden gemmer sig bag linket 'Oversigt' på forsiden. Linket findes i den indledende tekst under overskriften 'Forside'. Dette er én vej til at finde et ønsket opslag. En anden vej er at skrive et søgeord i søgefeltet i venstre margin. Hvis det søgte ord findes – som overskrift eller som en glose i en artikel – dukker de relevante links op i midterfeltet. Det er en god skik at skrive søgeordene i ental.

Kategorier

Der er endnu en søgemulighed. De mange artikler er samlet i kategorier. Under menupunktet 'Specialsider' – 'Sidelister' finder man en oversigt over kategorierne bag linket 'Kategorier'. Det kan være en god vej til at undersøge, om man kan finde stof om et bestemt emne; f.eks. henviser kategorien 'Ordbog' til opslag om egentlige ordbøger, men også til enkelte fremmedord, der kræver en længere forklaring. Har man altså glemt linket til f.eks. Kalkars ordbog over ældre dansk, vil man finde en beskrivelse af Kalkar her.

Fremmedsprog og helligdage

Ordlisterne latin, tysk, hollandsk og senest fransk er meget læste og opdateres hurtigt, når der dukker nye glose-spørgsmål op i DIS-Forum.

En af de kategorier, der er meget omfattende, er kategorien 'Gods'. Her finder man ikke færre end 53 links til omfattende godsbeskrivelser.

Til de mange, der farer vild i helligdagens placering i kirkeåret, anbefales kategorien 'Helligdage' med 25 opslag, dels om enkelte helligdage, dels med en egentlig helligdagskalender. Bauers kalender med de præcise datoangivelser kan man ikke undvære, men her kan man finde vej til oplysninger om helligdagens indhold og funktion.

Her præsenteres **Månedens artikel** for august måned 2012:

Indholdsfortegnelse [skjul]

1 Polen

1.1 Statens arkiver

1.2 Slægtsforskerforeninger

1.3 Kirker

1.3.1 Sogne

1.3.2 Ærkebispedømmer

1.4 Stednavne

1.5 Tidl. tyske områder

1.6 Se også

1.7 Se hele opslaget

Hver måned bliver der sat fokus på en enkelt udvalgt artikel. I august 2012 var det 'Polen', spotlyset rettedes mod.

Mulige emner i DIS-Wiki kunne være

- Gamle dokumenter af særlig betydning: Aftægtskontrakt, kongelig koncession, opholdsbog
- Forklaringer til ord og begreber: hospital, fattiggård, arbejds hus
- Begreber af særlig betydning for slægtsforskningen som disciplin, kirketugt, ane, lægdsmand
- Kildetyper og deres tilgængelighed: lægdsrulle (påbegyndt, men uferdig)
- Steder og sogne i landet, du "brænder for" og hvor du har tips og råd til andre, der søger i sognet.
- Embedstitler: sognepræst, lærer, amtmand
- Kirkens ritualer: Begravelse

En del af oversigten over mulige emner på DIS-Wikis forsider.

Kategori:Gods

Denne kategori indeholder godsder med bevarede arkivalier, bl.a. skiftearkivalier

Sider i kategorien "Gods"

Denne kategori indeholder de nedenstående 53 sider af i alt 53.

- 1
 - 1. Jyske Rytterregiments Gods
 - 2
 - 2. Jyske Rytterregiments Gods
 - 3
 - 3. Jyske Rytterregiments Gods
 - 4
 - 4. Jyske Rytterregiments Gods
 - 5
 - 5. Jyske Rytterregiments Gods
- A**
- Abildgård Gods
 - Abrahamstrup Gods
 - Adellersborg Gods
 - Agerkrog
 - Agersbøl Gods
 - Agersøgård Gods
 - Aggersborggård Gods

Starten af den omfattende oversigt over godsbeskrivelser.

Opfordring

På forsiden opfordres brugerne til at skrive nye opslag, som efter deres mening mangler i DIS-Wiki. Også redaktøren har samlet en række ønsker, og disse er nævnt i et emnekatalog på forsiden. Det drejer sig om opslag, som kan blive meget bedre, men også om emner som mangler. Et af de områder, der burde udvikles, er sognebeskrivelserne. Opslaget 'Skødstrup sogn' er et godt eksempel

- Aktuelle begivenheder
- Seneste ændringer
- Tilfældig artikel
- Hjælp

søg

værtstjer

- Læg en fil op
- Specialsider

Artikeltitler der opfyldte forespørgslen

Latinsk ordliste
5 KB (739 ord) - 7. jun 2012, 11:03

Tysk ordliste
...isch-Fiensburg de/Start/Wortliste.html Ahnenforscherstammisch Fiensburg]
Ordliste dansk-tysk
4 KB (519 ord) - 23. jul 2012, 15:06

Hollandsk ordliste
I St. Magleby kirkebog stader man på hollandsk som kirkesprog. En ordliste kan hjælpe til at forstå teksten:
1 KB (175 ord) - 16. apr 2012, 12:09

Fransk ordliste
734 B (110 ord) - 27. jul 2012, 18:04

Her ses linkene til de fire fremmedsprogede ordlister, der for tiden findes i DIS-Wiki. Der kan sagtens tænkes ordlister over andre sprog!

på en sognebeskrivelse, som udefrakommende kan have stor glæde af. Her er korte facts om kirkebøger og folketællinger, en god litteraturliste og links til vigtige internet-sider. Hvis der findes et lokalhistorisk arkiv i sognet, kunne det også nævnes her. Sognebeskrivelser må der gerne blive mange flere af.

At blive skribent

Nederst på siden er der, ligesom i menuen til venstre, et link til 'forside for skribenter' med en vejledning – og en kravlegård til eksperimenter. Den nødvendige adgangskode får man, når man skriver til redaktøren, hvis mail-adresse kan findes bag 'log på' i øverste højre hjørne. Redaktøren står parat med gode råd og igangsættingshjælp.

Husk, at jo mere vi hver især bidrager med, jo mere værdifuld bliver DIS-Wiki. Og vi er – eller bliver – alle eksperter på vores større eller mindre områder. Så det er bare med at komme i gang!

Forlaget Uhrskov

Specialforlag for slægts- og lokalhistorie
Direkte kontakt til din redaktør
Hent prisliste her: www.lokark.dk
Se alle vore udgivelser her: www.lokark.dk
Mail til: fu@uhrskov.com

Åse Elmstrøm skriver om forlaget:
"I Slægt & Data havde jeg læst om Frede Uhrskov, som i sit firma havde udgivelser af slægtsbøger som en sideniche. Ham kontaktede jeg, og han har været utrolig hjælpsom i alle henseender"

Slægtsforskning i Danmark

I sidste nummer af Slægt & Data bragte vi en artikel om, hvordan man kan bruge iPad'en i slægtsforskningen. Undervejs strejfede vi det nye program, iBooks Author, der gør det nemt at fremstille interaktive e-bøger, i første række undervisningsmaterialer, som kan læses på iPad. Næppe var bladet på gaden, før den første bog på dansk, lavet i programmet og omhandlende vore medlemmers yndlingssemne, havde set dagens lys.

Produktiv forfatter

Bogen hedder *Slægtsforskning i Danmark*, og den er udarbejdet af en gammel kending blandt slægtsforskere, nemlig Jørgen Green, der tidligere blandt en del andet har skrevet de meget udbredte værker *Slægtsforskerens ABC* (3. udgave 2011) og *Slægtsforskning i lægdsruller, søruller og hærens og søværnets arkiver* (2009). Bøger, som vi også har haft fornøjelsen at anmelde her i bladet.

Med det nye værk åbner Green nye veje. E-bøger, som kan downloades til og læses på computer eller tablet, har været fremme nogle år, men en interaktiv e-bog er ikke set tidligere, i hvert fald på vores område. Den kan bedst beskrives som en mellemting mellem en traditionel e-bog og en hjemmeside. Bogen er sat op som en traditionel bog med sider, der kan blades i, indholdsfortegnelse, kapitler og billeder, men mange steder brydes siderne af en lille film eller et spørgeskema, og spredt omkring i bogen er der utallige links, som ved et enkelt tryk ekspederer læseren direkte til den pågældende webside.

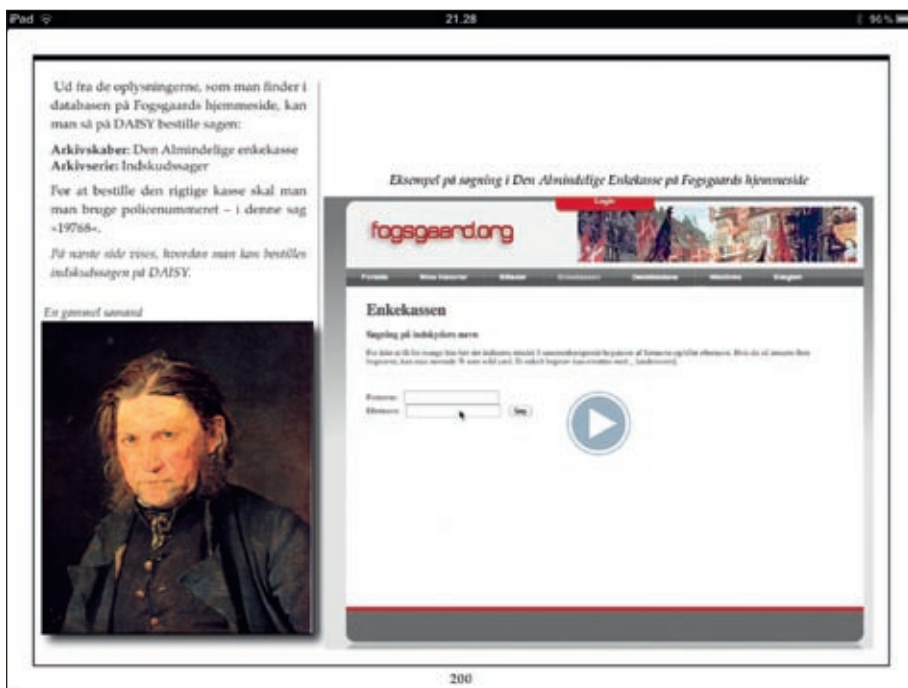
Videoinstruktioner

Filmene er korte instruktioner i at bruge forskellige internetsider: Sådan udfylder du felterne, når du søger i folketællinger hos DDA, og sådan bruger du Ellis Islands database og Nygårds sedler; vi følger indtastningen i de relevante felter, og søgeresultatet præsenteres. Filmene er uden lydspor, men bogens tekst, som man har lige ved hånden, uddyber og forklarer nærmere. Og overalt kan du gå direkte til nettet og selv prøve med en søgning. Du har hermed forladt bogen, men vil du tilbage og læse videre, trykker du blot to gange på iPad'ens hjem-knap og derefter på iBooks-ikonet; så er du tilbage lige netop der, hvor du slap bogen.

Et tryk på en hvilken som helst side bringer en menu-linje frem øverst på skærmen. Linjen forsvinder igen efter nogle sekunder, hvis man ikke bruger den. Her ligger adgangen til de forskellige gode funktioner, som er e-bogens fortrin frem for den almindelige papirbog: Indholdsoversigt, noter, indstilling af lys, søgeknap og bogmærker.

Søg i bogens tekst

Man blader i bogen ved at stryge let hen over siden, og det er nemt at navigere i den. Et tryk på indholdsikonet i venstre side af menulinjen viser siderne i det pågældende kapitel i miniformat, og i højre hjørne giver et lup-ikon adgang til fritekstsøgning på ord i hele teksten. En meget smart funktion: søgningen foregår på Google-maner med diverse forslag, som dukker op, mens man er i gang med at taste, og man får ikke alene serveret de forskellige steder, hvor søgeordet findes i teksten, vist i den sammenhæng, de optræder i, man får i samme hug adgang til at søge videre på nettet eller i Wikipedia. Man kan lægge bogmærker ind ved bestemte sider, og finder man en oplysning, der vækker ens særlige interesse, kan man ved at trykke på teksten skrive en note, som man siden kan vende tilbage til. Et ikon i øverste højre hjørne giver nem adgang til den samling af noter, man måtte have skrevet undervejs i læsningen.

En side i *Slægtsforskning i Danmark* med en video, som man starter ved at trykke på trekanten midt i billedet.

Starten på kapitlet om begravelser og dødsattester. Nederst vises siderne i kapitlet i miniformat.

Grundig introduktion

Slægtsforskning i Danmark er naturligvis ikke bare interessant som en ny form for bog, rent teknisk, den skal først og fremmest bedømmes på sit indhold. Og her står vi med en grundig introduktion til faget slægtsforskning, som man med dagens muligheder kan udøve den. Der lægges ud med en film med et lille interview med forfatteren, og siden følger råd til valg af slægtsprogram og nyttige kapitler om, hvad man kan finde af hjælp i cyberspace, og hvad man kan og må på nettet. Velovervejet, da det er her, de allerfleste nye slægtsforskere står, når de vil i gang med at søge efter deres aner.

De vigtige kilder

Herefter følger en solid gennemgang af alle de vigtige kilder, kirkebøger og folketællinger, med naturlig hovedvægt på, hvordan man bruger Arkivalieronline, og hvordan man inddrager sider som Krabsens uundværlige stednavnebase og Politiets Registerblade og kæder søgningen på AO sammen med Familysearch.

Greens spidskompetencer ligger ikke mindst på det sociale område, og kapitlerne om børn uden for ægteskab,

skilsmisse, adoptionssager m.v. vil være til glæde og nytte for alle slægtsforskere, uerfarne som mere garvede, der skal i gang med en sådan sag. Særlig værdifuldt er det, at det overalt vises, hvordan man går videre og finder de ønskede arkivalier i Daisy.

Lægdsruller og slesvigske krige

Et andet emne, der fortjener at blive fremhævet, er de militære kilder, der får flere grundige kapitler i bogen. Her er masser af baggrundsviden, og de slesvigske krige får deres helt eget afsnit med henvisninger til det væld af kilder, der eksisterer. I forbindelse med lægdsruller er der indsat et billedgalleri, der viser forskellige eksempler fra rullerne, forsynet med instruktive forklaringer på forkortelser og

nummereringssystemer. Her er man rigtigt godt hjulpet med en kildetype, som mange opfatter som vanskelig at have med at gøre.

Til slut i bogen er der et afsnit om at skrive og udgive slægtsbog, og der er nyttige adresser og litteraturhenvisninger samt et kapitel om, hvad iBooks Author er for noget, til glæde for andre, der måtte have lyst til at kaste sig ud i bogproduktion.

Ikke hos boghandleren

Slægtsforskning i Danmark er på 245 sider, og desværre - for folk, der ikke ejer en sådan tablet - kan den kun læses på iPad. Hvis du vil købe den, skal du ikke omkring boghandleren; du kan nøjes med at gå i iTunes' butik og søge efter bogen her. For alle nye og nyere forskere er den en oplagt anskaffelse, men også mere erfarne kan have stor glæde af den. Den er et hjælpemiddel, som rammer præcist ind i det univers, som udgør slægtsforskning anno 2012, og den tager forskerne ved hånden lige netop der, hvor de befinder sig. Kan varmt anbefales.

Anmeldt af Kathrine Tobiasen

Jørgen Green: Slægtsforskning i Danmark. Forlaget Grifo, 2012. Pris: 99 kr.

For at kunne købe bogen skal man have en konto på iTunes. Via din iPad eller computer med tilsluttet iPad henter du bogen ned fra iTunes under feltet "Bøger". I søgefeltet skrives "Slægtsforskning i Danmark". Når bogen er downloadet til computeren, overfører (synkroniserer) du den til iPad.

På arkiv i Flensborg

Af Per Helge Nissen
Bakketoppen 21, Bellinge
5250 Odense SV
Tlf. 2015 2126
itnisse@webspeed.dk

Da jeg for flere år siden startede med slægtsforskning, var jeg stadig på arbejdsmarkedet.

Men så gik jeg på efterløn for 5 år siden, og nu har jeg taget forskningen op igen, meget mere seriøst, og via medlemskab af DIS-Odense har jeg fået en hel del mere styr på, hvor og hvordan jeg kan finde oplysninger om vores families slægt.

Det stod hurtigt klart for mig, at jeg havde et større problem. Min familie kommer nemlig fra Tyskland. Min far stammer fra Kobbermølle, og det var let nok: Her kunne jeg søge i Statens Arkivers Arkivalieronline, hvor kirkebøgerne fra Bov ligger helt op til 1920 (byen Kobbermølle hørte indtil 1920 til Bov Sogn; i dag ligger den i den tyske kommune Harrislee og hedder Kupfermühle).

Standesamt

Min mor derimod stammer fra Flensborg, og her var situationen en anden.

I Tyskland skal man ikke til kirkebogsføreren ved en familieførgelse. Når et barn bliver født i Tyskland, skal man (siden oktober 1874) anmelde det til *Standesamt*, den tyske pendant til Folkeregistret. Her bliver fødslen indført i *Geburtsregister*. Ligeså med vielser, som skal ind i *Heiratsregister*, og dødsfald, der bliver indført i *Sterberegister*. Tilgængelighedsfristerne er for fødsler 110 år, vielser 80 år og begravelser 30 år. Hvis man har familierelationer i direkte linje (forældre osv.) kan der dog søges om adgang til 'yngre' oplysninger ligesom i Danmark.

Det er i disse registre, at de retsgyldige optegnelser står. Selvfølgelig findes der også kirkebøger, men så er det straks lidt mere omstændeligt, og det er ikke det retsgyldige papir, du ser.

Jeg har indtil nu været så heldig, at min familiegren har opholdt sig i Flensborg.

Lokal hjælp

Jeg havde før mit besøg været i kontakt med Stadtarchiv i Flensborg og med Cay-Erik Geipel, som vil være kendt af brugere af DIS-Forum som en flittig hjælper med opslag i Flensborg borgerbog m.m. (med egen tråd i gruppen Hjælp til opslag på arkiver m.v.). Han havde afsat tid til at hjælpe mig i gang med søgningen efter familien.

Før man starter, må man forstå, hvordan arkivalierne er organiseret, og når det er på plads, er det bare at gå i gang.

Det er meget vigtigt hjemmefra at have en plan for,

hvem, hvad og hvor man vil søge, og endelig er det vigtigt at huske: Det er arkivalier for *Flensborg Amt*, der befinder sig i Flensborg.

Arkivet i Flensborg

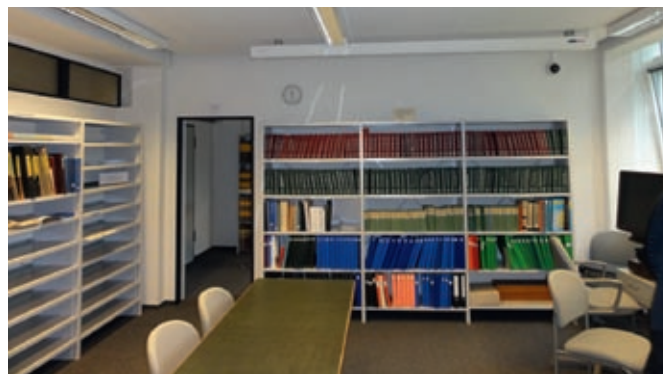
Vi kørte lige ind i centrum og parkerede ved siden af rådhuset i Flensborg. Arkivet har åbent fra kl. 8.30 til kl. 12.30 onsdag, torsdag og fredag. Husk lige at tjekke for eventuel ferielukning.

Parkeringskælden betales kontant i euro, og det samme gælder, hvis du skal have kopier med hjem fra arkivet. De eneste retsgyldige dokumenter er fra de tidligere nævnte registre, og de bliver stemplet og underskrevet. De er som regel i A3-format, og der er tale om flotte, skarpe kopier. De bliver taget med det samme, og du får dem med dig, når du har betalt de 11 euro pr. stk., som de koster.

Du kan også få kopier af kirkebøgerne. De bliver dog ikke attesteret og koster 50 cent pr. stk. Alt betales kontant i euro. Dyrt, men dejligt! Skal man så vælge den forkromede løsning med de attesterede kopier? Ikke nødvendigvis; som slægtsforsker kan man sagtens undvære stemplet. Men A3-typen er ekstremt læsbar, og det er denne type, jeg selv har anskaffet. Det skal lige nævnes, at det ikke er tilladt at fotografere kilder på arkiverne, som vi er vant til det herhjemme.

Familien indkredset

Ved hjælp af navne og adressebøger fik vi indkredset de vigtige begivenheder i familien – fødsler, vielser og dødsfald – og det var relativt hurtigt at slå op i de relevante fysiske arkivalier. Vi satte mærker på siderne og bestilte kopier af de ting, vi ønskede.

Stadsarkivet i Flensborg i en stille stund.

Jeg tror, at vi var ude af arkivet igen kl. 12.15, og det var tid til at gøre status over formiddagen.

Hvad havde jeg så fået ud af det?

Jeg havde bl.a. rettet min mormors pigenavn til det korrekte navn Völscho. Fundet vielsesdatoen for min mormor og morfar. Fundet adskillige adresser, hvor familierne har boet. Blevet klar over, at min oldefar var matros og blev meldt savnet i 1874. Fundet en halvsøster til min mor, og mange andre ting, som der fremadrettet kan arbejdes med.

Og det bedste af det hele: Nu føler jeg mig bekendt med arkivet og vil sagtens kunne tage derned og søge oplysninger på egen hånd.

Hjælpsomme medarbejdere

Ellers er det jo yderst behagelige mennesker, der er i arkivet; de står altid klar til at hjælpe, hvis noget går galt, så du kan roligt arrangere en tur derned, hvis du skal finde familieoplysninger. Folkene på arkivet kan begå sig på dansk, men selvfølgelig var det en fordel, at jeg havde Cay-Erik Geipel ved min side.

Jeg er sikker på, at jeg mange gange vil være at finde i Stadtarchiv Flensburg!

**Stadtarchiv Flensburg,
Rathausplatz 1, 24937 Flensburg**

Telefon: 0461/85-2535

Mail: stadtarchiv@flensburg.de

<http://www.stadtarchiv-flensburg.findbuch.net/>

Familiefoto fra ca. 1912, der viser forfatterens mor Helene og hendes to brødre, Heinrich og Carl, sammen med deres forældre Lucie Mathilde Frederikke og Jürgen Friedrich Carl Jessen.

Småårsfolk i Nordjylland - Historier fra min slægtsforskning

Af Ingrid Schmidt

Søndermarksvej 411, 7190 Billund

Telefon 75331393

ingrid_schmidt@hotmail.com

Webseite: www.sm1.dk

En ammes historie

Min tipoldemor, Ane Marie Andersdatter, blev født den 13. oktober 1847 i et fattighus i Dronninglund. Hendes moder var den 27-årige Else Marie Christensdatter. Til barnefader udlagdes Anders Andersen, tjenende på Restrup, hvor Else Marie selv havde tjent, indtil hun 1. maj 1847 flyttede tilbage til Dronninglund, efter at hun var blevet gravid og sandsynligvis ikke mere kunne være i sin plads. Jeg ved ikke, om Ane Marie fik lov til at være hos sin mor under opvæksten, eller om hun som så mange andre 'uægte' børn måtte i pleje, men i hvert fald opholdt hun sig som 13-årig hos sin mor og plejefar. Moderen var nemlig blevet gift med Hans Jensen, som var fra Ajstrup sogn. Denne mand havde øgenavnet Lystig Hans. Dette

navn forsvandt ikke med Hans Jensens død. Hans stedbørn og deres børn igen fik tilnavnet Lystig. Ingen i familien kender oprindelsen til ordet. Familien flyttede til et nabosognet til Ajstrup, nemlig til landsbyen Kraghede, hvor Else Marie og Hans boede til deres død.

Gravid som 16-årig

Efter konfirmationen fik Ane Marie plads som tjenestepige mange forskellige steder, og den 10. september 1864 fødte hun 16 år gammel sit første barn. Som barnefader udlagde hun ungkarl Jakob Knudsen fra Thisted. Aksel blev født på Kraghede hos Ane Maries mor og stedfar. Ane Marie måtte igen ud at tjene til livets ophold, og historien gentog sig: I 1868 blev hun gravid og fødte den

I sidste nummer af Slægt & Data bragte vi en artikel af Ingrid og Kaj Schmidt om deres slægtsforskning og den store database, de har samlet deres forskningsresultater i. Artiklen var ledsaget af et par eksempler fra basen; her følger endnu to historier, begge fra Ingrids slægt.

22. september hos sin moder min oldemor, Martine Jensen. Det var for øvrigt en tvillingefødsel, men tvillingen døde, heldigvis må man vel sige, ved fødslen. Til barnefader blev udlagt Mads K. Jensen af Tylstrup. Han var tilstede ved dåben, som fandt sted samme dag som fødslen. Senere søgte han at løbe fra sit ansvar.

Amme i præstegården

Af folketællingen kan vi se, at Ane Marie Andersen allerede den 10. oktober 1868 flyttede til Serritslev, hvor hun blev amme i præstegården. Hendes eget barn blev tilbage hos sin bedstemor i Kraghede og blev sandsynligvis opfostret med komælk. Vi ved dette, fordi Ane Marie havde problemer med at få penge af Martines fader i sommeren 1869. Martine opholdt sig hos sine bedsteforældre i Kraghede, og Ane Marie bemyndigede sin stedfar til at træffe afgørelser på hendes vegne, da hun ikke kunne forlade "det hende betroede barn", for at tage til Ålborg og gøre sine krav gældende. Pastor Mynster i præstegården bekræftede, at hun ikke kunne forlade præstegården.

Ane Marie Andersen med sin mand Carl Magnus og datteren Birgitte, født 1881.

Hun havde sandsynligvis heller ikke kunnet besøge sine egne børn. Der er ganske vist ikke mere end ca. 20 km. mellem hendes hjem i Kraghede og præstegården i Serritslev, men hun måtte sikkert gå hjem til fods, og det kunne nok ikke nås mellem to amninger.

For at finde ud af hvem Ane Marie var amme for, undersøgte jeg hvilke børn, der var født i præstegården. Præsteparret (Ole Frederich Hieronymus Mynster og Lovise Sophie Marie f. Rüdinger) fik i alt tolv børn, og måske har Ane Marie ammet to nemlig: Hansine født 15. august 1867 og Anna Marie født 5. november 1868. Jeg formoder ikke, barnet er opkaldt efter ammen! Det var vist alt for megen ære at give en amme. Allerede 16. december 1869 fik præstefruen det næste barn, og hun fødte barn igen i 1871, 1873 og i 1874. Da er hun 42 år.

Tredje barn

Det er jo nok sandsynligt, at der har været flere ammer i præstehjemmet i tidens løb. Jeg har ikke beskæftiget mig meget med præstefamilien, da det jo ikke er min familie, men har dog i Rigsarkivet set folketællingen 1870 og kan her se, at Ane Marie opholdt sig i præstegården 1. februar, hvor folketællingen fandt sted, og sandsynligvis var der, indtil hun flyttede til anden præstegård, nemlig Hammer præstegård, hvor hun tjente hos præstegårdsforpagteren fra 1. maj 1870 til 1. november 1870. Her blev hun igen gravid, og udlagt som barnefader blev Karl Marinus Kristensen, der ligeledes tjente i præstegården. I følge oplysninger i folketællingen februar 1870 var han kun 15 år. Ane Marie Andersen fødte nu – formodentlig igen i hjemmet i Kraghede – den 3. marts 1871 sit 3. barn, der fik navnet Lars Christian Frederik Vilhelm Carl Christensen.

Ane Marie kunne stadig ikke fremvise en ægtemand, men hun kunne give sin dreng et flot, langt navn.

Fattighjælp

Den 6. oktober 1870 ankom i følge tilgangslisten i Ø. Brønderslev kirkebog en svenskfødt mand Karl Magnus Mathiesen (34 år gammel) til Ane Maries hjemsogn. Ham blev hun gift med den 18. juni 1871 og flyttede sammen med ham til Ålborg den 31. oktober 1871. Om hun havde sit yngste barn med, ved vi ikke, men allerede den 30. august 1872 flyttede de tilbage til hjemsognet. Da var Ane Marie igen gravid, og den 16. november 1873 fødte hun sit første ægtefødte barn, Karl August Mathisen. Her blev hun tilsyneladende boende indtil 1878, mens hendes mand flyttede til Ajstrup sogn for at arbejde. Ane Marie fødte den 7. juli 1876 Charlotte Karoline Mathisen. Denne pige døde 6 måneder gammel, men den 4. april 1878 fødte hun endnu en dreng, der fik navnet Karl Andreas Mathisen.

Hendes mand kunne ikke tjene nok til familiens ophold, og de søgte derfor om fattighjælp og fik det også bevilget. Derefter flyttede Ane Marie til Tylstrup hede, måske for at

være nærmere manden, i hvert fald boede han på den gård, han arbejdede på (Gammel Vrå), men han søgte stadig om fattighjælp, da han ikke kunne tjene nok, og "konen ikke kan fortjene noget". De to ældste børn blev nok på Kraghede, men de tre yngste havde Ane Marie med sig. Det ses af folketællingen fra 1880. Her fødte hun også endnu et barn nemlig Birgitte Caroline Mathisen, født den 7. november 1881.

Historien gentager sig

Ane Marie døde den 15. august 1884, kun 37 år gammel. Ingen af mine kilder fortæller, hvorfor hun døde så tidligt. Jeg har ikke kendskab til mundtlige overleveringer om hende. Min far fortæller, at min bedstefader aldrig fortalte om sin bedstemor Ane Marie (han er jo også først født efter hendes død). Derimod snakkede han om sin oldemor Else Marie, som han boede hos, da han var lille. Historien gentog sig nemlig, min oldemor Martine fik også som ganske ung to børn, og begge fædre udvandrede til USA. Martines søn, Jens Kristian Jensen, min farfar, blev en gammel mand, som boede de sidste år af sit liv i mit barndomshjem, men jeg fik aldrig lejlighed til at snakke med ham om denne familiehistorie, da jeg ikke var begyndt at forske i slægten, da han døde, og han snakkede ikke meget om sin mor. Han kendte måske ikke ret meget til bedstemoderens og oldemoderens historie. Min fader Anker Jensen siger nærmest bebrejdende: Far kunne godt have fortalt noget mere.

Jeg tror, min bedstefar var ked af ikke at have en far. Han fik også sit første barn uden for ægteskab, men giftede sig dog med moderen, da de ventede barn nummer to, min far. Familien blev senere medlem af Indre Missions samfund, og både min bedstefar og min far var ledere af det lille samfund på Kraghede i mange år, og inden for Indre Mission har det ikke været accepteret at leve sammen før ægteskabet. Derfor snakkede man vel heller ikke så meget om, hvad der var sket i fortiden.

(Historien har tidligere været offentliggjort i "Fra land og by 5" Lokalhistorie fra Brønderslev og omegn)

Oldemors vægt, der måske reddede hende fra at komme på fattiggården

Min slægt på min fars side har hørt til de fattige i Danmark, og mange kvinder har ikke haft en mand til at forsørge sig og børnene. Min tipoldemor Ane Marie Andersen blev født i et fattighus i Dronninglund af en ugift mor, Else Marie Christensen. Hendes liv har jeg beskrevet i "En ammes historie". Kort fortalt: hun fik flere børn uden for ægteskab, min oldemor var nummer to. Hun, Martine Jensen, blev født den 22. august 1868 hos bedstemoderen i et lille hus på Kraghede i Øster Brønderslev sogn, Hjørring amt. Allerede den 1. november samme år flyttede Ane Marie til Serritslev præstegård (20 km væk) for at være amme for præstens børn, og hendes eget barn blev

Martines vægt, som hun brugte til at veje sine kludesko med.

hos bedstemoderen, hvor hun så voksede op. Martine kom tidligt ud at tjene, men som 17-årig blev hun gravid og fødte sit første barn, Kirstine, hos bedstemoderen den 19. oktober 1886. Halvandet år senere var hun igen gravid og fødte min farfar, Jens Kristian Jensen, den 25. april 1888.

Fædrene til begge børn udvandrede til Amerika og sendte ingen penge hjem. Kirstines far sendte dog engang sit billede!

Pleje og kludesko

Martine boede stadig hos bedstemoderen, og i folketællingen 1890 kaldtes hun plejerske. Hun gik ud og plejede syge mennesker og tog sig af mor og barn ved barsler. Når hun ikke var på arbejde, syede hun kludesko. Her kommer vægten ind i billedet. Hun syede kludesko og solgte dem efter vægt.

På en af de gårde, hvor Martine hjalp til, fik hun lov til at samle det uld, som fårene satte af i hegnene. Det var "indmaden" til kludeskoene. Børnene kom tidligt ud at tjene. Som niårig var Kirstine for eksempel gåsepige på gården Nejst ca. 4 km. hjemmefra. Her tjente også min farfar som hyrdedreng.

Ingen hjælp fra det offentlige

Jeg har gennemgået sognerådsprotokollerne, der viser, at Martine ikke har fået meget hjælp fra det offentlige. Da min farfar, Jens, skulle konfirmeres "fremstod" Martine dog for sognerådet og bad om hjælp til Jens' konfirmation.

Hun fik 10 kr., og hvis hun ikke kunne klare sig med det, kunne hun "blive indlagt på fattiggården".

Min oldemor tilbragte sine sidste leveår hos min farfar. Jeg husker den gamle sortklædte dame, meget stille og tilbageholdende. Min far beundrede hende, fordi hun havde klaret tilværelsen uden at ligge andre til last, og han fortalte gerne familien om vægten, hvormed hun vejede kludeskoene, som hun solgte. Jeg har arvet vægten, men kludesko har jeg ingen af. De er nok alle slidt op!

Dropbox - sikkerhedskopier på nettet

Kathrine Tobiassen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 64 64 51 06

tobiassen@dis-danmark.dk

På din computer gemmer du et væld af vigtige dokumenter. Billeder fra rejser og mærkedage, breve, rapporter og andre skrivelser – og hvis du er slægtsforsker ikke mindst al din forskning, din slægtsdatabase, dine afskrifter af vitale kilder og de fotos, du har taget, når du har besøgt arkiver. Mange timers arbejde ligger gemt på harddisken. Trygt og godt og lige til at få fat i, når du åbner computeren.

Du har sikkert også lært, at sikkerhedskopier af de vigtige sager er en nødvendighed. Kun rigtige mænd tager ikke kopier og græder, når originalerne er væk! Selvfølgelig brænder du dine dokumenter på en cd eller gemmer dem på en USB-nøgle og sikrer dig ad den vej. Men hvad hvis du har indbrud, og det hele bliver stjålet? Eller al isenkrammet bliver ødelagt ved en brand? Måske dør din computer, og de cd'er, du har gemt dokumenterne på, viser sig at være ødelagt – den slags medier er ikke garanteret tusind års levetid.

Hold på flere heste

Hvordan sikrer man sig så? Den bedste løsning er at holde på flere heste. Lav dine egne kopier på en ekstern harddisk, brænd cd'er eller træk filerne over på en USB-pind. Man lad det ikke blive ved det. Tag ved siden af imod de gode tilbud om at gemme herlighederne ude på nettet, hvor de er sikret mod tyveri og brand og computernedbrud. Sådanne tilbud er der en del af.

Et af de bedste tilbud på nettet kommer fra Dropbox. Dette foretagende tilbyder serverplads på 2 GB ganske gratis. Pladsen kan bruges til billeder, film, musikfiler, tekster – alt hvad du måtte have brug for. Og det er ganske enkelt og nemt at komme i gang.

Gå til websiden www.dropbox.com, hvor du bydes velkommen og inviteres til at se en video, der afslører alle Dropbox' fortrin. Du kan derefter gå videre og klikke på Download, og straks er du i gang med at hente programmet ned på din computer. Efter installeringen registrerer du dig og logger på med din mailadresse og et password, som du vælger efter egen smag.

Mappe på harddisk og nettet

Dropbox lægger sig som en mappe på din computer. Som udgangspunkt tilbyder det nogle faste mapper: photos og public, der hver er forsynet med en vejledning i at bruge dem – på engelsk, godt nok. Men du kan selv oprette så mange nye mapper, som du har behov for, og i mapperne kan du gemme dine filer, ligesom du gemmer i en hvilken som helst anden mappe. Enten ved at navigere gennem

filstrukturen eller ved simpelthen at trække en fil til mappen. Vil du fjerne en fil, trækker du den i papirkurven.

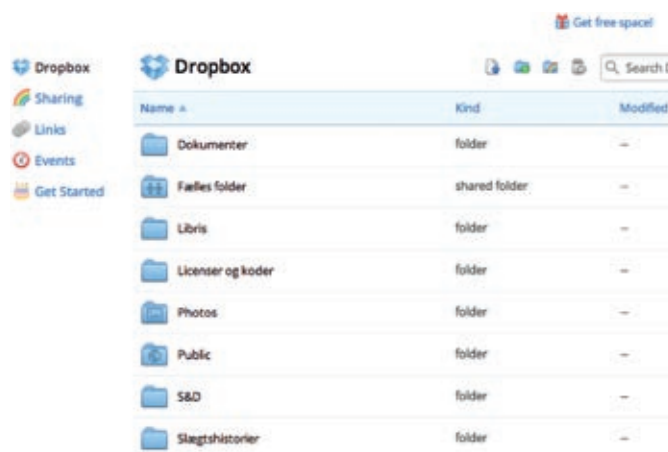
Når du gemmer et dokument i Dropbox, lægger det sig i virkeligheden på en server ude på nettet. Det vil sige, at det er helt uden for rækkevidde af, hvad der måtte ske på din harddisk; brænder den sammen, ligger filen stadig ubeskadiget ude på nettet. Og det betyder, at du fra en hvilken som helst anden computer med netadgang kan logge dig ind på din Dropboxkonto og få adgang til de filer, du har lagt ud.

Find slettede filer

På din online Dropbox har du nøjagtig samme mapper, som du ser på harddisken. Du kan oprette nye mapper og flytte rundt på filerne, og du kan uploade nyt materiale eller slettede ting, du ikke vil bevare. Har du gemt så meget, at du har mistet overblikket, er der også et søgefelt, som kan hjælpe dig med at genfinde forsvundne filer. Der er endda en ekstra finesse: Når du klikker på papirkurven i menulinjen øverst på siden, vil Dropbox vise dig filer og mapper, du har slettet, og du kan få programmet til at gendanne dem. Funktionen *Events* (i venstre side) vil vise dig en oversigt over alt, hvad du har foretaget dig med dine Dropbox-filer så langt tilbage, som du har behov for at gå.

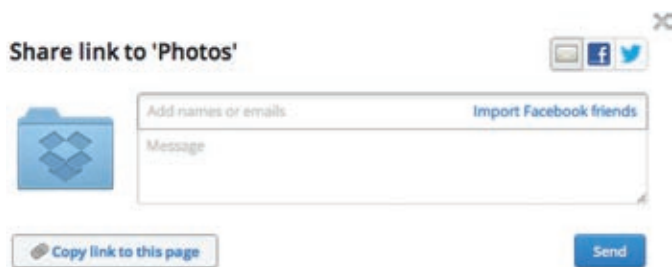
Del med andre

Dropbox er ikke bare din sikkerhedskopi. Du kan også bruge den, hvis du har brug for at udveksle filer med en anden person. Højre-klik på filen eller mappen, du vil dele og vælg nu fra menuen *Invite to folder*. Måske bliver du bedt om at verificere din mail (det gøres ganske enkelt ved at du får sendt en mail med et link, du skal klikke på), inden du kan gå videre, men ellers består proceduren i, at

Sådan kan en Dropbox på nettet tage sig ud.

Her er en mail på vej til vennerne. Et klik på Facebook- eller Twitter-ikonerne sender beskeden ud på FB- eller Twitter-profilen.

du i feltet, der fremkommer ved højreklikket, taster adresse(r) på den eller de, der skal nyde godt af dine billeder eller tekster. En anden metode er at klikke på den lille lænke, der fremkommer ud for mapperne, når du kører musen hen over dem. Her har du også mulighed for at sende besked direkte til eventuelle venner på Facebook og Twitter. Vennerne behøver ikke selv at være Dropbox-brugere for at kunne kigge med. Denne måde at udveksle filer på er rigtig god, hvis det drejer sig om f.eks. videoer og store billeder, som ikke kan sendes pr. mail.

Mobile dimser

En anden fin ting ved Dropbox er, at brugen af den ikke er begrænset til computere. Er du ejer af en smartphone (såvel Android som iPhone) eller en tablet (også her af alle typer), kan du gå i App Store eller Google Play og hente en Dropbox App, selvfølgelig ganske gratis. Når den er installeret på din Mobile dims, får du med et klik på ikonet adgang til din Dropbox mappe. Du kan her åbne dokumenterne, og du kan gå ind og ændre i opstillingen, oprette nye mapper og flytte dokumenter fra en mappe til en an-

den. Åbner du et Word dokument på en tablet, hvor du ikke har Word installeret – og derfor ikke kan redigere i det, kan du åbne teksten i en anden app, som du måtte have downloadet, og ad den omvej skaffe dig adgang til at rette i dokumentet.

Mere plads?

Kan du ikke klare dig med 2 GB, er der mulighed for at købe sig til mere plads. Eller du kan benytte dig af de tilbud, der gemmer sig bag linket Get free space! Du kan "tjene" mere serverplads ved at anbefale Dropbox til venner eller på Facebook eller Twitter. Eller simpelthen ved at fortælle, hvorfor du godt kan li' Dropbox!

Andre muligheder

Der er som nævnt flere muligheder for backup i Cyberspace. Her skal nævnes et par stykker.

- Online Data Backup tilbyder 5 GB gratis. Læs mere på adressen: online-data-backup.dk/index.php
- Hvis du har enten en iPhone, iPad eller en Mac kan du bruge iCloudtjenesten, der også giver 5 GB gratis serverplads. www.apple.com/dk/icloud/. Begge disse tjenester er udprægede backup-tjenester, hvor mulighederne for udveksling med andre er begrænsede.
- Med en Googlekonto har du ligeledes adgang til at gemme billeder og andre filer på 5 GB. Hos Google vægtes især samarbejds mulighederne med andre. Læs mere: support.google.com/mail/bin/answer.py?hl=da&answer=2375124

Prøv selv at søge på 'online backup' på nettet.

Et must for alle slægtsforskere

Danmarks førende og ældste slægts- og personalhistoriske tidsskrift er blevet udgivet siden 1880 og bringer altid spændende artikler for danske slægtsforskere.

Bliv medlem af Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie for 250 kr. om året og få tidsskriftet tilsendt. Det udkommer ca. maj og december.

Læs mere på www.genealogi.dk eller indmeld dig direkte på indmeld@gmail.com

PERSONALHISTORISK
TIDSSKRIFT 2009:2

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Behandling af gamle billeder med Photoshop Elements

Henning Karlby
Rylevej 8,
5464 Brenderup, Fyn
Tlf. 64 44 28 08
karlby@privat.dk

Navne på billederne

Som slægtsforsker er man ofte så heldig, at der dukker billeder op fra fortiden. Nogle når 'de gamle' afgår ved døden, og der ryddes op i gemmerne, andre dukker heldigvis op, mens 'de gamle' endnu er i live. I det sidste tilfælde gælder det om at få skrevet navne bag på billederne. Når man ser gamle album, står der jo ofte blot f.eks. "Julen 1942" eller "Lysthuset 1946". Det er den slags betegnelser, vi slægtsforskere bliver meget kede af. Vi ville hellere have, at der havde stået "Hans og Oda ved lysthuset 1946" – sådan en tekst kan vi bruge til noget. Så husk først og fremmest at få sat navne bag på billederne.

Gem billederne på computeren

Når man nu har samlet billederne sammen og forhåbentlig fået navn på personerne, så vil man også gerne kunne bruge dem til noget, enten ved at lave et egentligt fotoalbum med alle de foto, der er samlet sammen, eller ved at bruge dem i en decideret slægtsbog.

For at få dem ind på computeren skal man bruge en scanner, og her er det vigtigt, at man køber en god scanner. De fleste scannere kan lave et udmærket arbejde, men ofte er det scannerprogram, der følger med en billig scanner, af for ringe kvalitet.

Det følgende er en gennemgang af det program, der følger med Canon-scannere.

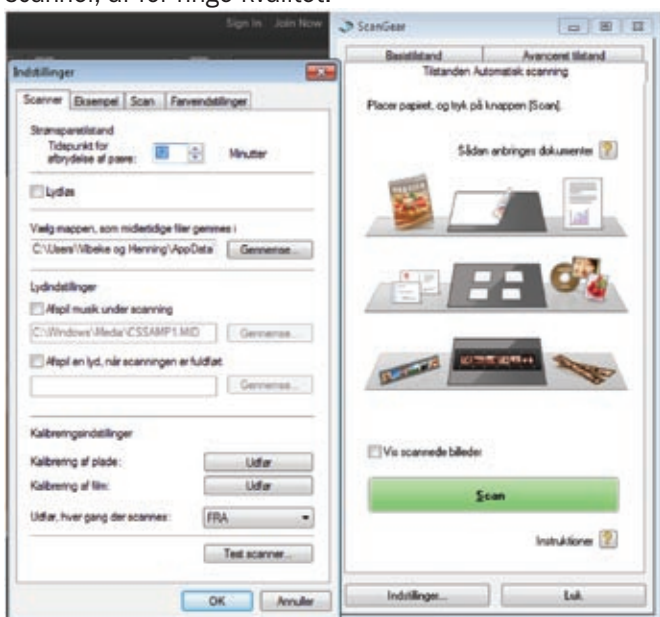
Brug ikke scannerprogrammet alene. Det er ofte langt det bedste at bruge scannerprogrammet via et fotobehandlingsprogram. Derved får man nemlig mulighed for at bearbejde billedet med det samme, og der er som regel bedre mulighed for selv at bestemme, hvor billedet skal placeres på harddisken. Som eksempel anvendes her Photoshop Element; dette skyldes, at det er et rimeligt billigt program, og det har alle de funktioner, man overhovedet kan ønske sig, når der skal repareres billeder. Desuden fås det både til Mac og til pc.

Scannerprogrammet

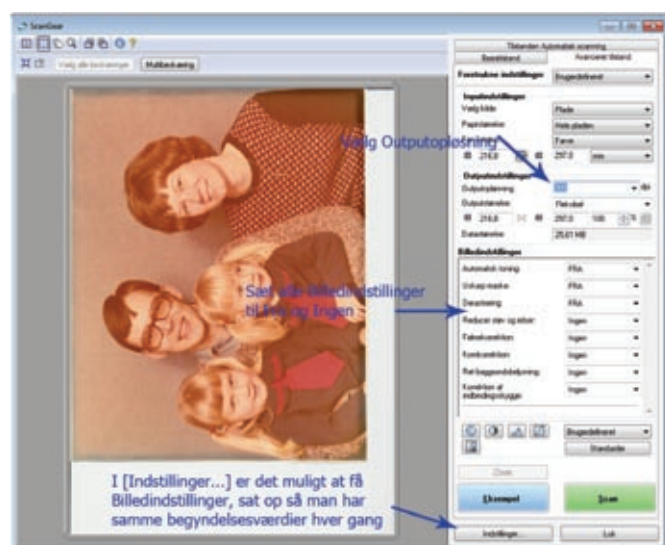
På figur 1 er scannerprogrammet startet via Photoshop Element, og her er scannerprogrammet vist i standardindstillingen, som det vises, første gang man starter programmet.

Problemet med denne indstilling er, at man ikke får det bedst mulige resultat. Til venstre i billedet er 'Indstillinger' åbnet, men der er ikke nogen brugbar indstilling at arbejde med.

Kikker man nu i toppen af programmet 'Scangear', ses to faneblade: det til venstre hedder 'Basistilstand' og det til højre hedder: 'Avanceret tilstand'. Basistilstanden er ikke god nok til det, man har brug for, når der skal scannes

Figur 1. Når scannerprogrammet startes første gang, starter det i tilstanden 'Automatisk scanning'. Selv om man starter funktionen [Indstillinger], kan man ikke indstille brugbare funktioner.

Figur 2. Her har scanneren fået lov at vælge hele arealet, både billedet og den hvide baggrund. Dette for at eksemplet, der gennemgås, kan vise, hvad der sker, når der er hvidt i forbindelse med et billede.

billeder til fremtidig brug. Derfor vælges nu 'Avanceret tilstand'. Derved fremkommer tilstanden, som vist i figur 2.

For at få et billede frem i Scangear, lægges et billede i scanneren, og der klikkes på knappen [Eksempel]; derved får man et skærbillede, som det der er vist i figur 2. Til venstre vises, hvad der ligger i scanneren, og til højre ses alle de funktioner, der kan 'skrues på', når der scannes.

Her er anbefalingen, at man sætter alle funktioner til 'Fra' eller 'Ingen', hvilket betyder, at man selv får den fulde kontrol over, hvad der skal ske med billedet senere. Uanset hvad, bør man altid gemme billedet uden nogen form for behandling. Denne første udgave af billedet er 'hellig', dvs. at enhver ændring, der fortages på billedet, altid bør udføres på en kopi. Man skal gemme originalen for at give mulighed for, at man senere, når man måske har lært nye teknikker, eller billedbehandlingsprogrammet får nye og bedre funktioner, kan lave en endnu flottere kopi.

Hvis man hele tiden arbejder videre på et billede, kan man miste egenskaber fra det oprindelige fotografi, som det er umuligt at få tilbage igen.

Billedet, som ligger i scanneren i dette eksempel, er en forstørrelse i 18x24 cm; her vil man ofte i 'Outputopløsning' kunne nøjes med 300 dpi. Hvis det på den anden side er almindelige billeder i 10x15 cm, går man op i 400 dpi, hvilket giver et billede på 8 MB, eller 600 dpi, hvilket giver et billede på 17 MB. Er det gamle 24x36 lysbilleder eller 24x36 negativer vil en opløsning på 2400 dpi være rimelig. 2400 dpi svarer til at man får et billede på 22 MB. Anbefalingen her er at scanne med en opløsning, der giver en billedstørrelse på omkring 20 MB, hvilket er fuldt ud tilstrækkeligt, når billederne gemmes uden komprimering. Om komprimering, se næste afsnit om hvilket format, der skal gemmes i.

Når opløsningen er valgt klikkes på knappen [Scan]. Derefter bliver billedet scannet, og når scanningen er slut, spørger programmet, om man vil gå til 'Retoucher og Gem billedet' eller 'Scan flere'.

Vælger man 'Scan flere' skal man være opmærksom på, at de fleste computere har et maksimalt antal billeder (datamængde), der kan være i hukommelsen. I de fleste almindelige computere vil dette være mellem 10 og 20 billeder, hvis der scannes i en fornuftig opløsning. Normalt vil programmet komme med en advarsel, når maksimum er nået.

Vælger man 'Retoucher og Gem billedet', vil billederne blive afleveret i det billedbehandlingsprogram, som har startet 'Scangear'.

Valg af format, der skal gemmes i

Inden man giver sig til at arbejde med billedet, skal det gemmes på harddisken. Billeder kan gemmes i mange forskellige formater. Formatet af billedet fremgår af det 'efternavn', billedfilen får. I denne artikel vil der kun blive fokuseret på to formater: det gamle tiff-format og jpeg-formatet. Spejlreflekskameraer kan optage i RAW-format,

men disse billeder skal konverteres, før de kan åbnes, og det vil artiklen her ikke komme ind på.

Det, man får fra de fleste fotografiapparater, hvis man blot anvender standardopsætningen, har efternavnet 'jpg' (eller jpeg).

De meget brugte jpg-filer har en ulempe, som først kommer til udtryk, når man skal bearbejde filerne i et billedbehandlingsprogram. Ulempen er, at de data, som udgør billedet, bliver komprimeret. Kort fortalt betyder det, at arealer i billedet, der har samme farve eller næsten samme farve, bliver registreret og gemt som ensfarvede pletter. Når man senere vil arbejde med farverne i billedet, vil man mangle informationer om nogle af nuancerne.

Det anbefales derfor, at man gemmer filerne i 'tiff'-formatet. Her får billedfilen efternavnet 'tif', og i dette format er det muligt at bevare alle informationerne i filen. En sådan fil fylder derfor også omkring fire gange så meget på harddisken, som en jpg-fil. Det betyder, at man, når man gemmer filen og bliver spurgt om komprimering, skal sætte mærke ud for 'None'.

Reparation af faldede billeder

Når det scannede billede er gemt, klikkes på billedet i Organizeren, og der vælges 'Full edit' i Photoshop Element.

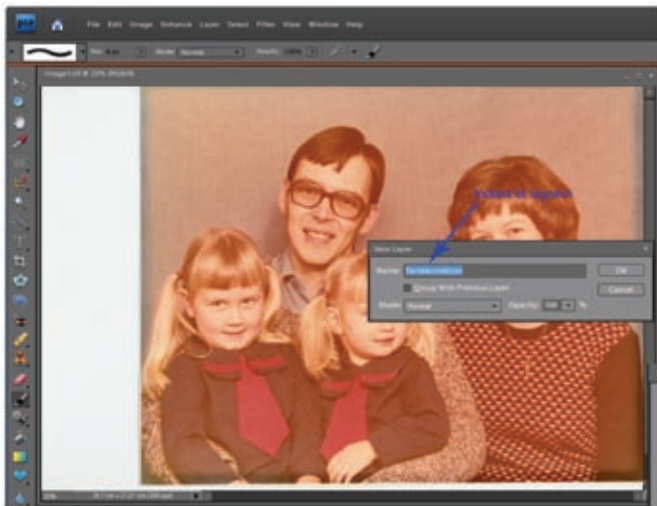
Derved åbnes editoren. Først skal billedet drejes 90° med uret, så det kommer til at vende rigtigt på skærmen. I menuen 'Image' vælges 'Rotate – 90° Right'. Herefter står billedet korrekt på skærmen. Tryk nogle gange på tastekombinationen [Ctrl]+[+] for at forstørre billedet på skærmen; hvis det bliver for stort, trykkes tilsvarende på [Ctrl]+[-] for at gøre det mindre igen, indtil det har en passende størrelse.

Klik nu på menuen 'Layer – New Adjustment Layer – Levels' i det lille vindue (dialogboksen). Dialogboksen kan enten være svævende på skrivebordet, eller den kan være fastgjort i kanten af programmet. Her er der lidt forskel i opsætningen, afhængig af om man anvender pc eller Mac.

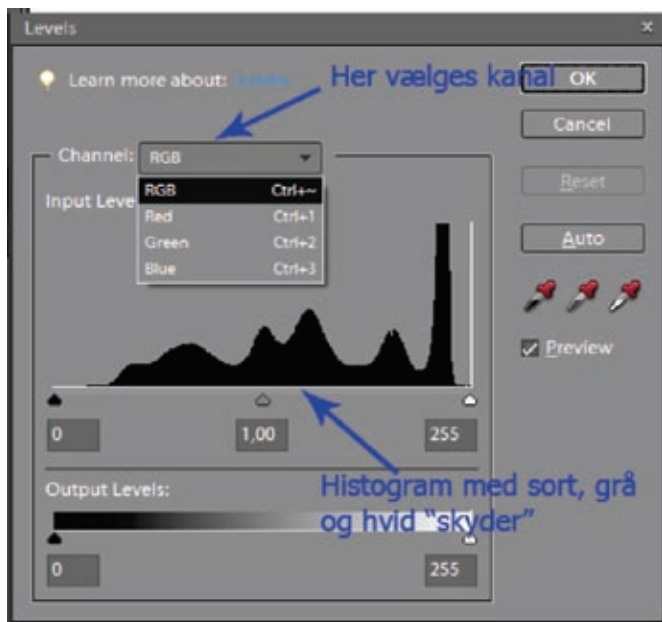
Der fremkommer nu en dialogboks til oprettelse af et nyt lag. Her indtastes navnet på laget, f.eks. 'Farvekorrektion', se figur 3.

Derved åbnes en dialogboks med overskriften 'Levels' (se figur 4). Det, der skal anvendes nu, er rullemenuen i toppen af rammen, der har navnet 'Channel' (Kanal). Histogrammet i rammen Channel skal forstås på den måde, at til venstre er tilstanden 'Sort' og til højre er tilstanden 'Hvid'.

Dvs. hvis histogrammet fylder hele rammen fra venstre til højre, vil præcis det mørkeste i billedet være sort, og det lyseste vil være hvidt. På det billede, der er scannet her, ser det ikke så dårligt ud på kanalen 'RGB', der mangler lidt i begge ender, men mange billeder kunne se ganske pæne ud med et sådant histogram. De ville blot mangle lidt kontrast.

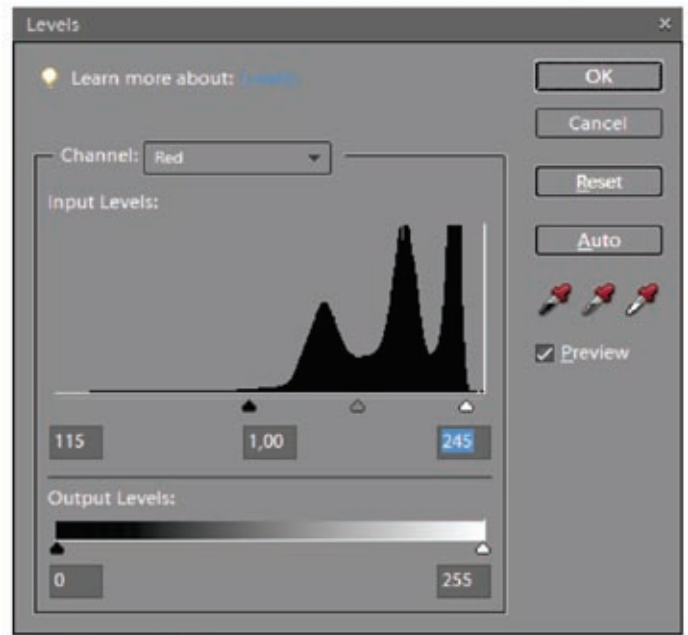
Figur 3. Billedet bliver vendt, således at det viser 'normalt' på skærmen. Dernæst oprettes et nyt justeringslag; i dialogboksen New Layer indtastes et navn på laget, således at man kan genkende laget i oversigten til højre.

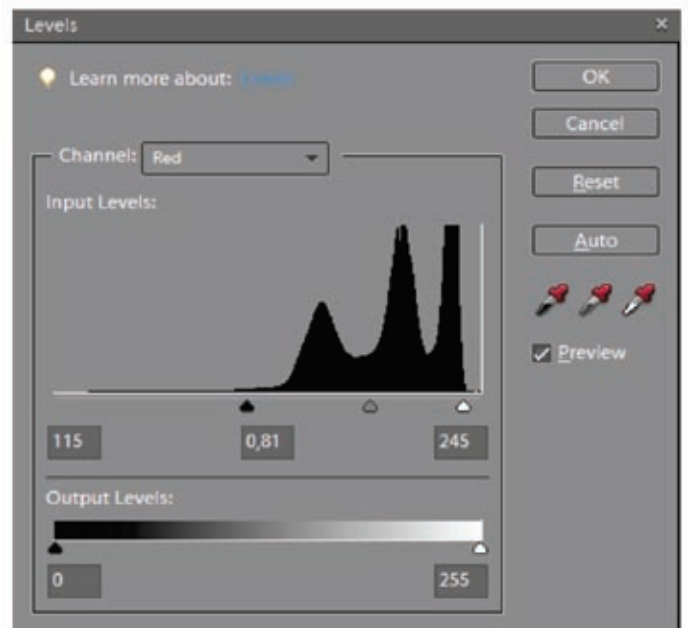
Figur 4. I dialogboksen 'Levels' vises et histogram. Tilstanden til venstre repræsenterer niveauet for sort i billedet. Den højre side af diagrammet repræsenterer mængden af hvidt i billedet. Toppene i histogrammet repræsenterer lysstyrken hen over spektret fra sort til hvid. Hvis en spids forsvinder ud af toppen af histogrammet, siger man at farven er 'klippet', dvs. at der i det pågældende område som regel vil være tale om overbelysning. I dette eksempel er der netop medtaget noget helt hvidt, som der i sagens natur ikke er noget tegning i.

Ved dette billede skal der rettes op på kanalerne for de enkelte farver, hver for sig.

Derfor rulles nu ned og klikkes på 'Red' (Rød). Her kommer der straks et helt andet histogram frem, stort set hele histogrammet befinder sig i venstre ende. Nu tages der fat i den sorte trekant (skyder) til venstre under histogram-

Figur 5. Først vælges den røde kanal. På histogrammet flyttes den sorte trekant ind til begyndelsen af histogrammet og den hvide trekant flyttes på samme måde mod venstre til enden af histogrammet. Når det er gjort, skal man gøre det samme med både den grønne og den blå kanal.

Figur 6. Hvis farven ikke passer helt, kan man flytte lidt med den midterste grå skyder, indtil man er tilfreds med nuancerne i billedet. Her er vist en flytning af den grå skyder på det røde histogram.

met, og samtidig holdes [Alt]-tasten nede. Derved bliver hele billedet rødt; nu flyttes skyderen mod højre, indtil der begynder at vise sig sorte pletter i det røde; så slippes trekanten og [Alt]-tasten.

Nu foretages det samme med skyderen til højre. Når [Alt]-tasten holdes nede, bliver skærmen sort, og når der

Figur 7. Nu er billedet forbedret så meget, at det med rimelighed kan anvendes i en slægtsbog eller et fotoalbum. Det eneste, der mangler, er at kanterne bliver beskåret, så det hvide og de blå striber i siderne forsvinder.

fremkommer røde pletter i det sorte, er man færdig med den røde farve. Se figur 5.

Derpå vælges 'Green' (grøn), og den sorte og den hvide skyder flyttes igen, mens [Alt]-tasten holdes nede. Til sidst gentages samme procedure med den blå ('Blue') kanal.

Bemærk at hvis der, som på eksempelbilledet her, er et stort hvidt område i billedet, vil man med den hvide trekant i højre side skulle fortsætte, mens den hvide ramme kommer tydeligt frem, og indtil der kommer pletter i selve billedet.

Hvis farverne ikke er helt, som man ønsker det efter den 'grove' korrektion, kan man finindstille lidt på den midterste trekant (den grå); dette må gøres forsigtigt, indtil man er tilfreds.

Se figur 6, hvor der er rettet på den grå skyder i den røde kanal; desuden er der rettet lidt i den blå kanal for at få et udseende af billedet, som vist i figur 7.

Det kan ofte betale sig at lave en enkelt kontroludskrift på ens farveprinter, idet der kan være forskel på det billede, skærmen viser, og det man får, når man printer. For at få de to til at stemme overens kan det være en god ide at dæmpe lyset i skærmen, indtil print og skærm giver samme resultat.

Nu skal billedet blot gemmes; man kan vælge at gemme billedet med det nye lag inkluderet i billedet, hvilket vil fylde yderligere på disken, eller man kan vælge at samle det hele i et nyt billede. Her fortsættes med det sidste. Gå op i menuen 'Layer' og vælg det nederste punkt 'Flatten Image'. Derved 'smeltes' justeringslaget sammen med det oprindelige billede.

Tast derpå [Shift]+[Ctrl]+[s] = [Ctrl]+[Stort S]. Derved fremkommer 'Gem som' dialogboksen; giv filen et nyt navn og gem billedet på harddisken.

Afslutning

Dette var et lille kursus i at scanne billeder og i hvordan man, i rigtig mange tilfælde, kan rette faldede billeder op på en nem måde, så de bliver værd at kigge på igen.

Jeg er ikke gået i dybden med teorien i forbindelse med et 'elektronisk mørkekammer', men har blot forsøgt at give læseren et eksempel efter 'kogebogsmetoden': Man tager med højre hånds tommel og pegefinger ... Prøv selv metoden på nogle billeder, og opdag, at det ikke er så langhåret, som en første gennemlæsning af artiklen måske giver det udseende af.

God fornøjelse med dine billeder.

Hvad lægdsrullen afslørede ...

En kriminalhistorie fra Midt- og Vestjylland – 1840

Af Kirsten Skov

Skovkrogen 14

8870 Langå

Tlf. 29 45 23 12

kirstenskov@mail.tele.dk

En uheldig tiptipoldemor

Min tiptipoldemor, Anne Cathrine Jensdatter (født i 1802), var ikke så heldig i sine valg af mænd.

Som ung pige var hun i huset hos smeden i Bjert ved Vinderup nær Holstebro. Her fik hun – 20 år gammel – et barn med smedens ældste søn, Jens. Hun blev hos smeden og tre år senere fik hun endnu et barn, dog denne gang med den mellemste af smedens sønner, Niels. Ikke så heldigt.

Hun forlod smeden og tog til Ejsing, nord for Vinderup. Her mødte hun så en tredje mand, Niels Jensen, også kaldet Ravn, med hvem hun giftede sig.

Vi skriver nu 1833.

Kort efter brylluppet begav hun sig sammen med sin mand til Aulum, hvor han kom fra, og jeg finder hende igen på Fattighuset i Aulum i folketællingen 1840 sammen med to af hendes sønner. Men hvad var der sket? Og hvor var hendes mand blevet af? Og hvor forsvandt hun selv hen? Hun findes tilsyneladende ikke i nogen senere folketælling.

Det var, da jeg ledte efter svar på dette, at jeg faldt over Hans Henning Eriksens hjemmeside www.hheriksen.dk og fandt ud af, at han også nedstammer fra Anne Cathrine Jensdatter. Hans Henning er en efterkommer af det barn, Anne Cathrine fik med smedens ældste søn, og jeg af det barn, hun fik med smedens mellemste søn. Jeg kontaktede Hans Henning, og sammen satte vi os for at undersøge, hvad vi kunne finde ud af om Anne Cathrines videre skæbne.

Hvad lægdsrullen afslørede ...

Vi besluttede os for at se, om lægdsrullerne kunne afsløre, hvor Anne Cathrines mand og sønner befandt sig. Vi håbede derigennem at få et billede af, hvor Anne Cathrine sandsynligvis havde opholdt sig, og hvor hun forsvandt hen efter 1840.

Altså gik vi i gang med at følge sporene i lægdsrullerne. Og det var her, vi fandt den første ledesnor, der fortalte os, at Anne Cathrine nok heller ikke var så heldig i sit valg af ægtemand. I lægdsrullen 1841 står Niels Ravn nemlig opført med følgende kommentar: *Er for Overfald og Ran i Viborg siden 28/9 1840. Dømt ved Underretten til offentlig Arbejde på Livstid, der er under Appel.*

Politiprotokollen

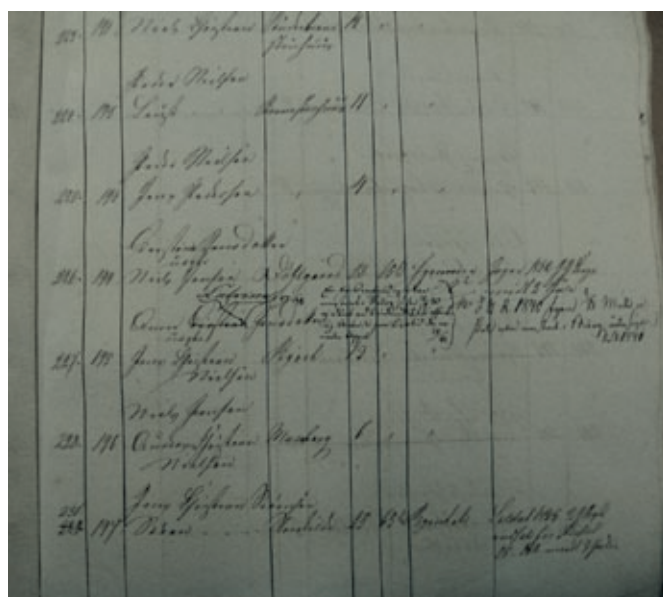
I et forsøg på at se, hvad der var sket, kiggede vi først i

Politiprotokollen for Hammerum Herred. Her fandt vi en masse forhør af forskellige personer, der var implicerede i sagen. Politiprotokollen gav et væld af detaljerede informationer om tid og sted og sædvane, men gav os ikke et klart billede af, hvad der egentlig var sket.

Vi får dog herigennem et enestående indblik i det liv, der blev levet. "Fruentimmer Anne Cathrine Jensdatter", vores tiptipoldemor, blev som kone til den formodede gerningsmand også forhørt. Gennem hendes svar får man et tydeligt billede af de vilkår, hun levede under. Blandt andet erfarer vi, at Anne Cathrine og Niels ikke længere levede sammen. Hun boede i en faldefærdig rønne, der ikke altid var beboelig. Niels boede det meste af tiden i Herning hos en bekendt, angiveligt fordi der var mere arbejde at finde der. Niels var daglejer og levede ifølge eget udsagn af at kaste *Mergel* og *andet foreliggende Arbejde*. Gennem forhøret af Anne Cathrine erfarer vi, at ægteskabet ikke var så godt: Anne Cathrine oplyste, at hun *i den senere Tid ikke har bekymret sig meget om hendes Mand eftersom han var ligegyldig imod hende og sjældnen kom til hende.*

Selve kriminalhistorien

Det er ikke muligt for os at se gennem politiforhørene, hvad der egentlig skete, og det var først, da vi efter et

Er for Overfald og Ran i Viborg siden 28/9 1840. Dømt ved Underretten til offentlig Arbejde på Livstid, der er under Appel.

venligt råd fra en af arkivarene ved skranken på Landsarkivet i Viborg kiggede i protokollen over fangerne i Viborg arresthus, at vi blev klar over, at sagen endte som en højesteretssag, sag nr. 244 afsagt 29. juli 1841. Her i 'Arrestprotokollen for Viborg Arrest' står fangerne opført kronologisk efter ankomst til fængslet, og det står anført, ved hvilken ret de blev dømt, og hvilken dato de blev dømt.

Nu intensiveredes jagten på hver sin side af Storebælt. Hans Henning fandt papirer på Rigsarkivet, der forbereder sagens gang der, og således erfarede vi endelig, hvor og hvornår sagen blev pådømt i hhv. underretten og landsoverretten. Og det er bl.a. her i 'Domsprotokollen for Fjends-Nørlyng Herred', at den dramatiske forbrydelse står nedskrevet. Det drejer sig om et voldeligt landevejsoverfald på en forbigående ved navn Andreas Christensen, begået medens Niels Ravn og en kvindelig bekendt, Kirsten Marie Troelsdatter var på vej til Toftemarkedet i Viborg, angiveligt for at købe en ko:

Om Aftenen i Mørkningen paa Landeveien der gaar forbi Hald paa et Sted hvor der er Træer paa begge sider, kom en Person løbende efter ham [Andreas Christensen] og affordrede han hvad Penge han havde. Men da han forsikrede, at han var en fattig Mand og gik noget videre, fik han inde fra Skoven et Slag over det ene Øie saa at Blodet strømmede ned over Ansigtet paa ham. Han saa ei hvem der slog, eller hvormed der blev slaaet, men idet han vilde gjøre den Person, som havde tiltalt ham opmærksom paa hvad der var sket, greb denne en Stok som han hævede med begge Hænder og slog ham flere Slag i Hovedet saa at Blodet flød og han faldt bedøvet til Jorden. Da han kort efter kom til sig selv fandt han at hans Trøje var opknappet og at alle de Penge han havde med sig 7 S og 4 M var borttagne af hans Skjortelomme.

Niels Ravn blev af politiet beskrevet som en meget berøgtet Person, og man gik i gang med at forsøge at opdække andre forbrydelser:

Få dage forinden var der blevet anmeldt et røveri, hvor Niels Ravn og Kirsten Marie Troelsdatters navne var blevet nævnt som formodede gerningsmænd. Røveriet skete i Tvis ved Holstebro, hvor et ældre ægtepar var blevet frastjålet ca. 35 Rigsdaler (et anseligt beløb). Manden, der var blevet berøvet, Niels Sørensen af Grydholthuus, forklarede i dommen fra Landsoverretten i Viborg forbrydelsen således: *Et Fruentimmer var den bemeldte Aften kommet ind til ham, kort efter at han var hjemkommen fra et Marked og havde lagt den nævnte Pengesum i to Poser paa Bordet og havde anmodet ham om at vise hende Veien til Holstebro, hvilket han paatog sig og fulgte hende et Stykke Vei fra Huuset, men under den Fraværelse var efter hans hjemmæværende Kones Udsagn en Mandsperson, som formodes at have faaet et Vink af Fruentimmeret, da hun havde formaaet Niels Sørensen til at gaa med hende, kommen ind i Huuset og for Konens Øjne borttaget Pengene, hvormed han undløb.*

Så tricktyveri er ikke en ny opfindelse! Det fandtes allerede i 1840.

Politiefterforskningen

Politiet gik meget grundigt til værks, og der oprulledes flere tyverier i Niels Ravns fortid.

Disse historier finder vi i 'Dokumenterne til Politiprotokollen' hvor Herredskontorerne i Fjends-Nørlyng og Hammerum korresponderer flittigt:

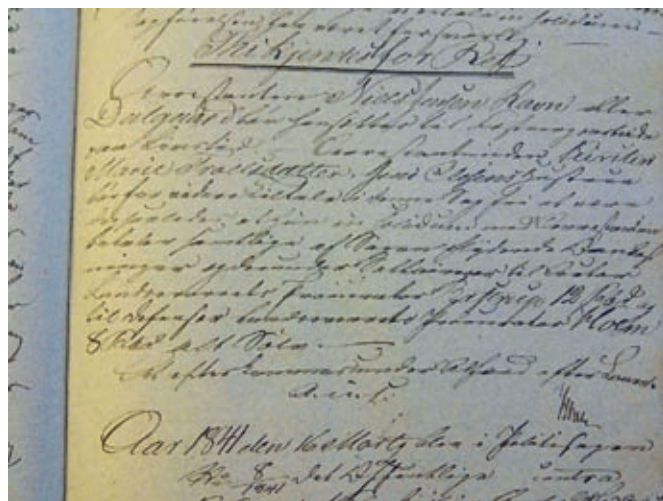
En forbedringshusfange, Johannes Johansen, bliver taget i forhør og beretter her om tyvetogter i Varde og omegn:

Under Sagen mod Arrestanten Niels Ravn har Forbedringshuusfange Johannes Johansen forklaret at de i Fællesskab har begaaet et Indbruds Tyveri i Nærheden af Varde 18 Januar dette Aar. Han beholdt de stjaalne Penge omtrent 7 Specier de øvrige Koster ... bestod af 2 formentlig Tinskeer, 1 Frakke, 2 Buxer, 2 Skjorter, 2 Nattrøjer, 2-3 par Strømper, et par Støvler, et par nye Skoe, to smaa grønne Kaskjetter, 2 Lagner og en Dyne af det sædvandige Slags hvid med røde Striber.

Hvor Niels Ravn har afsat de stjaalne Koster ved han ikke undtagen et par Støvler som han skal have solgt til en Omstrejfer Johannes Pedersen der paa den Tid var Kjæreste med Johannes Johansens en i Tugthuset værende Møster...

Foruden dette Indbrud har han opgivet 2 andre Tyverier hvori de i Vinterens løb var delagtige, det ene da de tog 3 Kg. Rug hos en Mand Peter Vium Sneiberg og et andet af nogle Fødevarer som skal have været meget omtalt hos en Mand hvis Navn han ei erindre i Tiørring Bye ved hvilken Lejlighed Johannes gik ind i Kjøkkenet hvor de laae, ad en aaben Bagdør medens Niels Ravn stod paa Vagt udenfor.

Der var flere forskellige personer involveret i tyverierne og afsætningen af tyvekoster. Man fornemmer, at der nok kunne være tale om det, man i dag ville kalde 'organiseret kriminalitet'.

Thi kjendes for Ret... Arrestanten Niels Ravn idømmes Fæstningsarbejde for livstid i Fjends Nørlyngs Herredsret.

Domfældelsen

Niels Ravn startede med at nægte sig skyldig i alle tiltaler, men da Andreas Christensen – manden der blev overfaldet og slået i hovedet – genkendte Niels Ravn, brød denne sammen og tilstod overfaldet. Men han nægtede fortsat at have bestjålet ham. Og han nægtede vedholdende alle andre forhold.

Politiet forsøgte energisk at finde beviser imod ham: De ransagede hans hjem – kiggede sågar i sengen, sikkert for at se, om de kunne finde stjalne lagner eller en dyne eller andet tyvegods, men de fandt ikke noget.

Konen fra Tvis, der angiveligt så ham tage poserne med de 35 Rigsdaler fra bordet, ville retten ikke bruge som vidne, da de ikke mente, man kunne regne hendes eventuelle genkendelse af Niels Ravn som sikkert bevis pga. hendes *høje Alder af over 85 Aar og den dermed forbundne Affældighed*.

Niels Ravn anførte forskellige forhold, som blev anset som formildende omstændigheder ved overfaldet:

Han fremførte således dels, at han var *solidt beskjænk*, da han begik overfaldet samt at han var blevet presset til det af sin veninde, der gentagne gange havde opfordret ham til det. Han påstod også, at *Samvittigheden greb ham*, da han så blodet, og at han derfor flygtede væk uden at tage pengene.

Niels Ravn kunne derfor kun blive dømt for "attenteret røveri" (dvs. forsøg på røveri). Den hårdeste straf for røveri var befæstningsarbejde på livstid samt kagstrygning (dvs. offentlig piskning), men især det, at han ikke beviseligt bestjæler offeret, var en formildende omstændighed, hvorfor han ikke dømmes til kagstrygning.

Straffen

Sagen gik som nævnt hele vejen op gennem retssystemet fra Herredsretten via Viborg Landsoverret til Højesteret.

I Herredsretten idømtes han befæstningsarbejde på livstid; Landsoverretten ændrede denne dom til befæstningsarbejde i 10 år. Den primære årsag til forskellen i strafudmålingen var, at det med tiden viste sig, at offeret overlevede overfaldet uden varige mén, selv om overfal-

Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset på Christianshavn. Stik fra 1700-tallet.

det, da det fandt sted, af en læge blev beskrevet som livsfarligt.

Befæstningsarbejde var i øvrigt en 'barsk affære' hvor fangen fik smedet et jernbånd omkring livet og så blev sat til at arbejde i en kongelig fæstning.

Landsrettens dom blev anket til Højesteretten, hvor Niels Ravn fik sin endelige dom: 12 år i Rasphuset på Christianshavn.

Det var nu også et særdeles barskt sted at være. Her bliver fangerne sat til at raspe (dvs. findele) træ, der indeholdt farvestoffer, som kunne bruges på farverierne – ofte til at farve militærets uniformer. Rasping var et meget anstrengende og usundt arbejde.

Han overlever dog de 12 år i Rasphuset og blev sat på fri fod. Vi kan følge ham gennem diverse folketællinger i omegnen af Herning – ofte som daglejer og/eller fattiglem.

Han døde 28. november 1885 på Herning Fattiggård, 76 år gammel.

På det tidspunkt havde vores tiptipoldemor, Anne Cathrine Jensdatter, allerede ligget på Aulum kirkegård i 40 år. Hun døde i 1844 – kun 45 år gammel – som dødsårsag har præsten anførte "Kolik".

Har du stadig foreningens hjemmeside til gode?

Så klik ind på www.slaegtogdata.dk og tag et kig på alle de gode tilbud.

Husk at du først får fuldt udbytte af siden, når du logger dig på som medlem. Det gør du ved at udfylde felterne i øverste højre hjørne med dit medlemsnummer (brugernavn) og dit postnummer (kodeord).

Medlemsnummeret finder du på folien omkring bladet.

Kalender

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Mandage 24. sept., 8. og 22. okt., 5. og 19. nov. og 3. dec. kl. 10.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Gotisk skrift, hold 2	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Mandage 24. sept., 8. og 22. okt., 5. og 19. nov. og 3. dec. kl. 12.30-14.00	Schacksgade 39, Odense	Gotisk læsekreds	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdage 26. sept., 3., 10. og 24. okt. kl. 19.00-21.00	Schacksgade 39, Odense	Gotisk skrift, hold 3	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 26. sept. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Herregården som dating bureau. Foredrag v/Stina Lucia Rasmussen	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 2. okt. kl. 9.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Slægtsroderi workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 2. okt. kl. 19.00	Fritidscentret, lokale 8, Vestergade 15, Randers	Skifterne fortæller. Foredrag v/Ulrich Alster Klug	Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers, DIS-Danmark og Folkeuniversitetet	www.slægtranders.dk/
Onsdag 3. okt. kl. 19.00	Lindegården, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Vis mig dine pantebreve og jeg skal fortælle dig, hvem du er. Foredrag v/Erik Kann	DIS-København Nord	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/kbhndord
Torsdag 4. okt. kl. 9.00-12.00	Landsarkivet, Odense	Slægtsforskning på egen hånd	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Torsdag 4. okt. kl. 19.00	Manegen, Sæby Kulturhus, Rådhuspladsen, Sæby	Ved du hvem du er? Introduktion til slægts- forskning og til Legacy v/Arne Leismann	Sæby Historiske Forening 'Saltlandet' og DIS-Danmark	www.saltlandet-saeb.dk/
Tirsdag 9. okt. kl. 11.00	Rigsarkivet	Rundvisning	DIS-Sokkelund Herred	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/ Sokkelund
Tirsdag 9. okt. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Om at skrive slægtsbog. Foredrag v/Anders W. Berthelsen	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Torsdag 11. okt. kl. 7.00-17.30	Landsarkivet, Viborg	Udflugt til landsarkivet i Viborg	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 16. okt. kl. 9.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Slægtsroderi workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Mandag 22. okt. kl. 19.00-21.30	Multirummet, Vestre Skole, Gyldenbjergsvej 31, Svendborg	Pas, politi og person- registrering. Foredrag v/Jørgen Mikkelsen	DIS-Sydfyn	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/sydfyn
Tirsdag 23. okt. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Legacy-aften	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 24. okt. kl. 19.00	Foreningslokalet, Syd- holmen 8 2650 Hvidovre	Embedslægearkiver. Foredrag v/Jytte Skaaning	DIS-Sokkelund Herred	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/ Sokkelund
Onsdag 24. okt. kl. 19.00	Lindegården, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Slægtscafé v/Erik Kann	DIS-København Nord	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/kbhndord
Torsdag 25. okt. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Slægtsforskning for begyndere. Foredrag v/Mette Fløjborg	DIS-Odense	www.dis-odense.dk

Lørdag 27. okt. kl. 13.00	Kulturforsyningen, Vold- gade1, 4800 Nykøbing F	Krigene 1848 og 1864. Foredrag v/Jørgen Green	Slægtshistorisk Forening Guldborgsund og DIS-Danmark	www.slægtshistorisk foreningguldborgsund.dk/ ?Velkommen
Tirsdag 30. okt. kl. 9.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Slægtsroderi workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 31. okt. kl. 19.00-22.00	Landsarkivet, Odense	Aftenbesøg på landsarkivet	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Torsdag 1. nov. kl. 19.30	Ikast Bibliotek, Grønnegade 25, Ikast	Efter Dybbøl 1864. Faldne, sårede, krigsinvalid og en- ker. Foredrag v/Magne Lund	Ikast Slægt- og Lokal historiske Forening og DIS-Danmark	www.ikasthistorie.dk/
Onsdag 7. nov. kl. 19.00	Lindegården, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Det Kgl. Bibliotek. Hvordan kan vi som slægtsforskere bruge Det Kgl. Biblioteks kort og billedafdeling v/Henrik Dupont	DIS-København Nord	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/kbhnd
Mandag 12. nov. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Slægtsforskeraften	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 13. nov. kl. 9.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Slægtsroderi workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 13. nov. kl. 19.00	Foreningslokalet, Syd holmen 8 2650 Hvidovre	Brandforsikringsarkivalier. Foredrag v/Hans P. Poulsen	DIS-Sokkelund Herred	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/Sokkelund
Tirsdag 13. nov. kl. 19.00	Forsamlingsbygningens sal, Østergade 9, Hjørring	I farfars fodspor – med hestevogn gennem Litauen v/Kaj Henningsen	Slægtshistorisk Forening for Hjørring og Omegn og DIS-Danmark	www.slfhj.dk
Mandag 19. nov. kl. 19.00-21.30	Multirummet, Vestre Skole, Gyldenbjergsvej 31, Svendborg	Flytninger i Danmark. Hvor blev de af, dem vi ikke kan finde? v/Erik Kann	DIS-Sydfyn	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/sydfyn
Onsdag 21. nov. kl. 19.00	Lindegården, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Slægtscafé v/Preben Aagaard Nielsen	DIS-København Nord lokalforeninger/kbhnd	www.slægtogdata.dk/
Torsdag 22. nov. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Retsbetjentarkiver. Foredrag v/Helle Bundesen	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 27. nov. kl. 9.00-12.00	Schacksgade 39, Odense	Slægtsroderi workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 4. dec. kl. 19.00-21.30	Schacksgade 39, Odense	Slægtsbogscfé	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 5. dec. kl. 19.00	Christianskirken, Christian d. X's Allé, Lyngby	Juleafslutning	DIS-København Nord	www.slægtogdata.dk/ lokalforeninger/kbhnd
Torsdag 6. dec. kl. 9.00-12.00	Landsarkivet Odense	Slægtsforskning på egen hånd	DIS-Odense	www.dis-odense.dk

Sogn Herred Amt

er et uundværligt opslagsværk for alle slægtsforskere.

Her får du styr på, i hvilket herred og amt et givet sogn ligger, og du får et nemt overblik over, hvilke sogne der grænser op til det.

Bogen er forsynet med kort over alle danske amter med angivelse af herreder og sogne og en introduktion til den administrative opdeling i Danmark gennem tiderne.

Desuden er der historiske sognekort over Færøerne, Grønland, Dansk Vestindien, Holsten, Sydslesvig, Dithmarsken og Lauenburg.

Bogen er udgivet af DIS-Danmark, og medlemspris er 99 kr.

Henvend dig til Ekspeditionen, ekspedition@dis-danmark.dk, eller brug bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden under foreningen.

Kommende bestyrelsesmøder i DIS-Danmark

I nærmeste fremtid er planlagt
følgende møder for bestyrelsen.

Den 3. november 2012
Den 12.-13. januar 2013
Den 9. marts 2013

Alle møder finder sted i Odense.

www.slaegtogdata.dk

DIS-Danmarks hjemmeside
www.slaegtogdata.dk

Webmaster Arne Feldborg
webmaster@dis-danmark.dk

Særtilbud – især til nye medlemmer

Ekspeditionen har et restoplæg fra de seneste to årgange af
medlemsbladet, som sælges så længe lager haves.

Slægt & Data – hele årgang 2011 sælges samlet for 70 kr.
Slægt & Data – hele årgang 2010 sælges samlet for 70 kr.,
p.t. 4 sæt tilbage.

Bogen Sogn Herred Amt sælges for 99 kr.

Alle priser er inkl. moms og forsendelse, og betaling sker forud med
kort eller ved bankoverførsel.

Henvend dig til Ekspeditionen, ekspedition@dis-danmark.dk, eller
brug bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden under
foreningen.

Her kan du også bestille cd'en med samtlige numre af
Slægt & Data.

DIS-Danmarks ekspedition

Gunnar Larsen

ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 61 27 91 05

Telefonen er åben for ekspedition:

Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger
i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige pro-
dukter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadres-
sebogen.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Dan-
marks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsen-
des blandt DIS-medlemmer.

DIS-Danmarks bestyrelse

Susanne Fuglsang

Formand.
Højbakkevej 3, 2640 Hedehusene. Tlf. 46 13 60 01

fuglsang@dis-danmark.dk

Henning Karlby

Næstformand.
Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08

karlby@dis-danmark.dk

Knud Haaning Andersen

Kasserer.
Rugvænget 73, 7400 Herning. Tlf. 51 80 92 36

haaning@dis-danmark.dk

Kathrine Tobiasen

Redaktør + DIS-Forum.
Korsagervej 13, 8940 Randers SV. Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

Morten Hovedskov Nielsen

Fuglekildevej 12, 5690 Tommerup. Tlf. 64 75 10 59

nielsen@dis-danmark.dk

Michael Dupont

Stenager 216, st.th, 2600 Glostrup. Tlf. 43 44 16 52

dupont@dis-danmark.dk

Poul Wachmann

Valmuehaven 42, 2765 Smørum. Tlf. 44 65 02 45

wachmann@dis-danmark.dk

Jørgen Kristensen

Markskellet 130, 4300 Holbæk. Tlf. 57 64 61 22

kristensen@dis-danmark.dk

Gitte Christensen

Rebæk Søpark 2, 622, 2650 Hvidovre. Tlf. 51 60 44 32

christensen@dis-danmark.dk

Arne Christiansen

Suppleant, AO-repr.
Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34

christiansen@dis-danmark.dk

Kirsten Andersen

Suppleant,
Gjelstensåsen 125, 3650 Ølstykke. Tlf. 47 17 75 78

andersen@dis-danmark.dk

Bodil Grove Christensen

Suppleant,
Hvedevej 1, 7490 Aulum. Tlf. 97 47 28 87

grove@dis-danmark.dk

Slægtshistorier i Forum

Kathrine Tobiassen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 64 64 51 06

tobiassen@dis-danmark.dk

Midt i juni måned fik DIS-Forum en ny gruppe. Denne gang er der tale om en noget anderledes gruppe, idet det ikke er den gensidige hjælp slægtsforskere imellem, der er fokus på. Det er ikke forsvundne aner, der skal jages, eller vanskelige tekstbidder, der skal tydes; den nye gruppe har fået navnet *Slægtshistorier*, og den er et forum, hvor medlemmerne får mulighed for at præsentere deres forskning – eller nok snarere dele af den – for forskerkollegerne.

Ideen til gruppen er groet frem af de ganske mange gode historier, som redaktionen af *Slægt & Data* gennem tiden har modtaget. Når der har været en opfordring til medlemmerne om at sende indlæg til bladet, har det hver gang medført, at der er dumpet sådanne historier ind i redaktørens mailboks. Historierne falder desværre uden for bladets egentlige formål; hvis vi skal bringe en historie, skal den gerne have en snert af en 'pædagogisk' vinkel – den skal pege på upågtede kilder eller vise vej til nye metoder eller søgestrategier eller noget helt tredje, der kan inspirere læseren til at gå hen og gøre ligeså.

Skrivelyst

Men på den anden side vidner historierne om stor lyst til at fortælle gode historier og til at formidle spændende fund videre til andre. Det er nok en lyst, der kommer med årene; jo længere man når i sin forskning, jo større bliver behovet for at få resultaterne ud over rampen. Det er ikke en side af slægtsforskernes sag, som vi i foreningen har gjort meget ved. Men da DIS snart kan fejre sølvbryllup, er det vel på tide, at vi tager den op!

Hans barndoms elskede Klostervog

Lydbilleder fra min barndom

af Carl August Hansen 1958

Fra min tidligste barndom er jeg vokset op på en lille landejendom i Hønske ved stationsbyen Viby – dengang den første station efter Roskilde på Korsørbanen.

Ejendommen var min bedstefars barndomshjem, men ejedes efter min oldefars død af min bedstefars yngste broder. (Albrecht)

Mine bedsteforældre som jeg voksede op hos flyttede ind i aftægts lejligheden da min bedstefar på grund af dårligt helbred ikke kunne hjælpe min bedstemor med at passe den fiestegård de havde overtaget efter hendes forældre. [Beliggende Truelstrup - hus 5, Daastrup]

Et smukt illustreret bidrag fra Ingelise Poulsen til Forumgruppen *Slægtshistorier*.

Resultatet er altså blevet gruppen *Slægtshistorier*. Den ligger under forumgrupperne, der er forbeholdt medlemmer, så man skal være logget på for at få adgang til den. Hvis du ikke allerede har været på hjemmesiden, kunne dette passende være en anledning.

Ordet er (næsten) frit

Der er vide rammer for, hvad du kan lægge ud: Det kan være en god historie om en enkelt person eller familie, eller det kan være en længere ane- eller efterkommertavle. Det kan, for at nævne et par aktuelle eksempler, være en afskrift af velfortalte erindringer eller en undersøgelse af et slægtsnavns historie. Emnet skal bare på en eller anden måde have med slægtshistorie at gøre. Og historien skal være din egen, det går ikke an at 'låne' tekst eller billeder, der tilmed kan være beskyttet af ophavsret.

Rent udstyrmæssigt kan historien være forsynet med billeder eller tavler, og både tekst (Word) og pdf-filer og endda gedcom-filer tillades. Også her er der spillerum for den kreative. Af hensyn til serverpladsen er der dog en grænse for størrelsen af vedhæftede filer. Maksimumstørrelsen er sat til 2 MB.

Anejagt og inspiration

Og hvad kan vi så bruge gruppen til? Hvis du har en fin historie liggende på harddisken eller måske i skrivebordskuffen, er det bare om at få den lagt ud, til glæde for os alle sammen. Men også hvis du ikke selv er klar med et godt indlæg, kan du have stor fornøjelse af gruppen. Gå på opdagelse i den, se om der skulle være historier, der rækker ind blandt dine egne aner eller dine steder. Eller nyd bare at læse historierne og bliv klogere på fortiden. Alt kan være en bid til større forståelse af det, vi alle sammen arbejder med.

En lidt anden vinkel er den inspiration, du kan hente. Find ud af, hvad andre gør, når de skal skrive slægtshistorie. Står du med dit store stof og er i vildrede med, hvad du skal stille op med det, hvordan du kommer i gang, så kig på indlæggene. Start måske i det små med at skrive en enkelt persons historie og læg den ud i *Slægtshistorier* – og du er i gang. Man lærer allerbedst ved at lege med mulighederne, og det kan den nye gruppe netop bruges til. Hvilket er en af de lumske bagtanker bag den.

Brug den!

Og rigtig god fornøjelse med historieskrivningen.